FLORENTIN SMARANDACHE

Întreabă-mă, să te-ntreb

FLORENTIN SMARANDACHE

Întreabă-mă, să te-ntreb

Coperta: OLIMPIU ELI PETRE
Consilier editorial: MIHAIL I. VLAD
Tehnoredactare computerizată: FLORIN NIȚULESCU

Acest volum reproduce textele din volumul „*Interviuri cu Florentin Smarandache*", de **Veronica Balaj** și **Mihail I. Vlad** (Editura Macarie Târgoviște, 1998

ISBN: 973-9372-64-3

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
SMARANDACHE, FLORENTIN
Întreabă-mă să te întreb / Florentin Smarandache. - Târgoviște; Editura Macarie, 1999
60 p.; 21 cm. - (Colecția Diaspora românească)
ISBN 973-9372-64-3

51(498) Smarandache, F.
929 Smarandache, F.

FLORENTIN SMARANDACHE

Întreabă-mă, să te-ntreb

Editura *MACARIE*
Târgovişte, 1999

NOTA EDITORULUI
Universul Florentin Smarandache

După apariția primelor numere ale revistei *„Târgoviștea"*, în 1990, am primit mai multe scrisori din diferite colțuri ale lumii.

Printre cei care mi-au scris se numără și poeta **Teresinka Pereira**, din Bluffton – Ohio (S.U.A.), originară din Brazilia. Prin intermediul ei, am primit și scrisori semnate de **Florentin Smarandache**, stabilit atunci în Arizona (S.U.A.). Mi-a trimis manuscrisul volumului de versuri ***„Exist împotriva mea!"***, care a apărut în 1994, cu ilustrații semnate de regretata artistă **Mira-Dumitra Iordache**.

Despre volum, poetul **Gheorghe Tomozei** (trecut și el în lumea umbrelor!) scria: *„... e la fel de nedumerit ca noi toți de Funcția Poeziei, acum când se crapă de Mileniul Trei, totuși o slujește cu învrăjbită patimă, producând pentru cultura românilor un nume rezonabil"*.

Tot la Editura Macarie, în 1996, îi va apărea volumul ***„Emigrant la infinit – versuri americane"***. Poetul **Cezar Ivănescu** scria despre volum, printre altele: *„... arta pe care o practică, o ars combinatoria prodigioasă, îi va aduce într-o zi recunoașterea unanimă pe care o merită"*.

În 1998, am realizat împreună cu scriitoarea **Veronica Balaj** cartea de interviuri cu Florentin Smarandache. În interviul realizat de mine, Florentin Smarandache mărturisea, cu amărăciune, privind direcțiile spre care se îndreaptă cultura, dar mai ales literatura română: *„Deocamdată, în această perioadă istorică, Vestul este idealul nostru. Numai că, până acum, s-a-mprumutat de-acolo mai mult răul decât binele"*.

Florentin Smarandache este un matematician cunoscut printr-o serie de noțiuni de Teoria Numerelor care-i poartă numele: ***funcțiile Smarandache, secvențele de tip Smarandache, algoritmii Smarandache***.

Prietenul nostru s-a remarcat și în alte domenii, de exemplu ***clasa de paradoxuri semantice Smarandache***, iar ca aplicație practică și... nostimă, să citez deviza mișcării sale paradoxiste: ***TOTUL E POSIBIL, DECI ȘI IMPOSIBILUL!***

A publicat romane, jurnale, iar teatrul său umple săli în toată lumea...

Își traduce singur cărțile în limbile engleză și franceză.

Volumul de interviuri ***„Întreabă-mă, să te-ntreb"*** adaugă noi „piese" la ***„Interviuri cu Florentin Smarandache"***, realizate de Veronica Balaj și Mihail I. Vlad (Editura Macarie, 1998).

Florentin Smarandache se autodefinește: ***un emigrant la infinit!***

MIHAIL I. VLAD

„EMIGRANTUL POARTĂ ȚARA ÎN SUFLET"...

Interviu: Veronica Balaj – Florentin Smarandache (Radio Timișoara, noiembrie 1993)

V.B.: — Structura dv. este... bipolară, sau, exactitatea matematicii se întâlnește ca la Ion Barbu cu limpezimea înaltă a poeziei?

F.S.: — Din păcate... da! Uneori simt că mă pierd creând în direcții diferite, simt că mă rup în două și nu ajung la nici un capăt. Dar nu pot să abandonez pe moment nici una! Fără să mai pun în balanță că existența mi-o asigur din... computere! Aș zice „*arta computerelor*", fiindcă începe să mă atragă să mă ajute în redactarea lucrărilor literare sau științifice, stocarea, actualizarea lor... Ba mai mult în... creația poetică! Pur și simplu nu vreau să-l urmez pe Ion Barbu – deși toată lumea este tentată să facă această comparație datorită formației (și informației) mele profesionale. O serie de non-poeme sau apoeme am, și compun încă, asistat de această mașină electronică care-mi devine indispensabilă. Am sărit peste câteva etape în evoluția unui om de litere: de la scrisul olograf, direct la ordinator!... adică: niciodată n-am posedat o mașină de dactilografiat (pare ciudat pentru un literat!..., manuscrisele fiindu-mi bătute de unchiul meu, ori de secretare), și nici vreun Word Processor. Ca un aborigen de la comuna primitivă, sărind peste sclavagism și feudalism, în era cibernetică occidentală!

Așadar... alerg pe trei drumuri... probabil de unul singur! Și asta cu atât mai rău, deoarece în societatea modernă – și mă uit la americani – fiecare se perfecționează într-un domeniu strict (din cauza concurenței și-a exploziei de informații căreia nu-i mai faci față!). Îmi trece prin minte un aforism cu humor al lui Octavian

Paler: *„Specialitatea înseamnă să cunoşti din ce în ce mai mult despre din ce în ce mai puţin, până ajungi să ştii totul... despre nimic!"*.

V.B.: — **Aţi rămas un scriitor român indiferent de limbile în care aţi publicat?**

F.S.: — Dacă nici **Eliade** n-a scris în franceză sau engleză – cu excepţia lucrărilor ştiinţifice, la care contează mai mult ideile/noţiunile transmise şi mai puţin stilistica –, ce rost ar avea să m-apuc eu? Concurând cu, vorba ceea, băştinaşii! Am încercat traduceri între cele trei limbi – mai degrabă pentru deprinderea idiomurilor de care m-am izbit: fie lucrând în Maroc, la un liceu ca profesor cooperant, fie prin exil în America.

Desigur, mai uşor este să te exprimi în limba maternă: de aceea îmi ţin jurnalul în româneşte, singura creaţie pe care mai sunt în stare s-o continui... Emigrantul poartă cu sine ţara în suflet.

Nu mi-a fost, totuşi, dificil să fac experimente paradoxiste în franceză şi engleză, mai ales în poezie. Îmi place să mă joc cu literele, câteodată, ca un copil în ţărână! De la caligramele lui **Appolinaire**, dadaismul lui **Tzara**, absurdul lui **Ionesco**, până la concretismul brazilian (**Augusto de Campos** şi grupul **Noigandres**). Mă atrage avangarda literară fiindcă nu-s în stare să creez nimic clasic! Pe urmă: în general, caut diferenţa specifică în artă de la un creator la altul, de la un gen literar la altul – pentru încălcarea tuturor frontierelor.

Lucrările de cercetare matematică, aşa cum s-a-ncetăţenit în lumea ştiinţifică, le public normal în engleză.

V.B.: — **Să facem cunoştinţă cu omul original de aici, de la noi... Smarandache, Florentin:**

S-a născut la 10 decembrie 1954, în Bălceşti, judeţul Vâlcea, din părinţii **Gheorghe** şi **Maria** (**Mitroescu**) **Smarandache**. Urmează şcoala generală în comuna natală, apoi Lieul Pedagogic din Craiova (1969-1972) şi Rm. Vâlcea (1972-1974) obţinând diploma de învăţător. Ca elev, se evidenţiază la olimpiadele şcolare de matematică, obţinând premii la fazele locale şi naţionale. În perioada 1974-975 efectuează stagiul militar cu

termen redus (9 luni) în Medgidia. Student la Universitatea din Craiova, Facultatea de Ştiinţe, Secţia Informatică (1975-1979), o absolvă şef de promoţie, primind recomandare de la Consiliul Profesoral al Universităţii să lucreze în învăţământul superior. Participă la Olimpiada Studenţească *„Traian Lalescu"* (Cluj-Napoca, 1977), la diverse sesiuni ştiinţifice pentru studenţi (Craiova, Iaşi, 1978-1979), şi în cadrul cercurilor ştiinţifice universitare (conducător, **Alexandru Dincă**). Îşi începe colaborarea cu probleme propuse, note şi articole la *„Gazeta Matematică"* şi alte reviste româneşti. Repartizat la Întreprinderea de Utilaj Greu din Craiova, ca analist-programator (1979-1981), trece în învăţământ ca profesor de matematică la Liceul „Petrache Poenaru" din Bălceşti (1981-1982), după aceea profesor cooperant în Maroc predând matematicile în franceză la Lycee Sidi El Hassan Lyoussi din Sefrrou (1982-1984), la contact cu matematicieni şi scriitori din perimetrul francofon (**Francois Le Lionais**, **Eugen Ionesco**, **Alain Bosquait**, **Tzvetan Todorov**, Grupul de literatură experimentală *„Oulipo"* din Paris etc.).

Revenit în ţară, este profesor la Colegiul „N. Bălcescu" din Craiova (1984-1985), având printre elevi pe **Mirel Mocanu**, **Mugurel Barcău**, evidenţiaţi la olimpiadele internaţionale de matematică, şi la Şcoala Generală din Dragoteşti, Dolj (1985-1986). I se refuză dreptul de a participa la Congresul Internaţional al Matematicienilor din Berkeley, California, 1986, iar Inspectoratul Şcolar Judeţean, pe motive politice, nu-i mai acordă post (septembrie 1986 - martie 1988), trăind din meditaţii particulare de matematică. Din nou profesor la Şcoala Generală Nr. 32 Craiova, până în toamna anului 1988, când obţine un paşaport de turist pentru Bulgaria. De aici se îmbarcă ilegal pe un vapor ajungând în Turcia, unde cere azil politic. Petrece un an şi şapte luni (9 septembrie 1988 - 23 martie 1990) în lagărele turceşti din Instanbul şi Ankara, efectuând munci necalificate pentru a supravieţui.

Emigrant în Statele Unite, lucrează din iulie 1990 ca inginer la corporaţia de computere Honeywell din Phoenix, Arizona. Din

primăvara lui 1991 se înscrie la doctorat în Teoria Numerelor, la Arizona State University, Tempe, sub îndrumarea profesorului Andrew Brenner din Anglia.

Smarandache rămâne cunoscut în Teoria Analitică a Numerelor prin noţiunea care-i poartă numele.

Funcţia Smarandache: S(n)= cel mai mic întreg astfel, încât, (S(n))! se divide cu n. (Vezi recenzia lui **Constantin Conduneanu** în ***„Libertas Mathematica"***, Texas, State University, Arlington, Vol. 9, 1989, p. 175; articolele semnate de cunoscutul scientist englez **Mike Mudge** despre «*The Smarandache Function*» în ***„Personal Computer World"***, Londra, iulie, 1992, p. 420, respectiv, februarie 1993, p. 403; nota «*Smarandache Function featured*», de **Debra Austin**, în ***„Honeywell Pride"***, Phoenix, Arizona, Year 6, No. 10, iunie 22, 1993, p. 8 etc.).

Prof. dr. V. Seleacu şi **lect. dr. C. Dumitrescu**, de la Universitatea din Craiova, împreună cu studenţii, au format un colectiv de cercetare privind proprietăţile acestei funcţii.

Florentin Smarandache a colaborat la peste 40 periodice ştiinţifice româneşti şi străine (***„Analele Universităţii Timişoara"***, ***„Buletinul Universităţii Braşov"***, ***„Buletinul Ştiinţă şi Tehnică al Institutului Politehnic Timişoara"***, ***„Ştiinţă şi tehnică"***, ***„Revue Roumaine de Linguistique"***, ***„Matematikai Lapok"***, ***„American Mathematical Monthly"***, ***„Mathematics Magazine"***, ***„College Mathematical Journal"***, ***„The Fibonaci Quarterly"***, ***„Nieuw Archief voor Wisskunde"***, ***„Intelligenncer"***, ***„World Federation Newsletter"***, ***„Gaceta Matematica"*** etc). Este recenzat la ***„Zentralblaatt fur Mathematik"*** (Germania) în Teoria Numerelor, şi editor asociat la revista ***„Octogon"*** (Braşov). A publicat peste 40 articole şi note matematice, şi 4 culegeri de matematică: ***„Problems avec et sans... problems!"***, Somipress, Fer, Maroc, 1983; ***„Generalisations et Generalites"***, Ed. Nouwelle, Fes, 1984; ***„Integers Algorithms to solve linear Equantions and Sysrems"***, Casablanca, 1984; ***„Only Problems, not Solutions!"***, Xiquan Publ. Hs., Phoenix, 1991. Este membru la Societatea de Ştiinţe Matematice (Bucureşti) din 1980.

Mathematical Association of America din 1983 şi American Mathematical Society din 1992.

S-a manifestat şi-n literatură iniţiind **Mişcarea Literară Paradoxistă** prin anii '80 ca un protest împotriva totalitarismului :

A scrie literatura fără să scrii literatura de foc (!) pagini goale. desene. ciorne. semne arbitrare. picturi... până la poezia generalizată în spaţii n-dimensionale sau de-a dreptul ştiinţifice (Banach. Lobacevsky. Riemann etc.)... de exemplu. un poem poate fi: un obiect. o fiinţă. un fenomen. o stare. o idee – inteligibil într-un limbaj universal!

Astfel a creat:

„Le sens du non-sens". Ed. Artistiques. Fes. 1983; ***„Antichambres/Antipoesies/Bizarreries"***. Ed. Inter-Noreal. Caen. France. 1989; ***„NonPoems"***. Phoenix. 1990. ***„Le Paradoxisme: un nouveau mouvement litteraire"***. Bergerac. 1992; un roman intitulat în mod paradoxist ***„NonRoman"***. Ed. Aius. Craiova. 1993. o trilogie teatrală ***„Metaistorie"***. Ed. Doris. Bucureşti. 1993. pe lângă altele. Din 1985 ţine un jurnal (din timpul dictaturii. din lagăr. din exil).

În domeniul literelor a colaborat la peste 70 periodice româneşti şi străine (***„Luceafărul"*** – debutând sub semnul lui **Geo Dumitrescu** prin 1980. ***„Orizont"***. ***„Haiku"***. ***„Lumea Liberă"***. ***„Ramuri"***. ***„Rebus"***. ***„The Owen Wister"***. ***„Tempus Fugit"***. ***„ppHOO"***. ***„La Licorne"***. ***„International Poetry"*** etc.). şi a publicat 16 volume. printre care: ***„Legi de compoziţie internă. Poeme cu... probleme!"***. Fes. 1984; ***„Clopotul Tăcerii"*** (versuri haiku). Bucureşti. 1993. Şi-a tradus o parte din lucrări în franceză şi engleză (***„Sans moi. que deviendrait la poesie?"***. Editions de la Tombee. Quebec. 1993; ***„Dark Snow"***. Erhus Univ. Press. Chicago. 1992 etc.). altele i-au fost tălmăcite în spaniolă. portugheză şi italiană. A fost inclus în 17 antologii româneşti (***„Umbra Libelulei"***. editor **Florin Vasiliu**. 1993). franceze (***„Les Poetes et l'Amerique"***. Grassin. Paris. 1991). italiene (***„Goccia di Luna"***. editor **Marisa Borrini**. Bastremoli. 1993). americane (***„Peceptions"***. Vol. 1 & 2. editor **Richard Bearse**. New York.

1991). indiene (*„World Poetry"*, editor **Krishna Srinivas**, Madras, 1992) etc. Membru al mai multor organizaţii literare: **Societatea Română de Haiku**, **Modern Languages Association** (U.S.A.), **World Academy of Arts and Culture**, **International Poets Academy** (India), **Academie Francophone** (Franţa), **World Poetry Research Institute** (Republica Coreeană) etc. (Am citit din bibiografia autorului în Enciclopedia ***„Români în ştiinţa şi cultura din Occident"***, aflată în curs de apariţie la Editura Academiei Româno-Americane din California).

F.S.: — **Vă mulţumesc pentru această detaliată şi, totuşi, succintă prezentare!**

VS: – Litera scrisă, cuvântul stilizat artistic e semnifică pentru dv.? E ceva vital? Nevoia de a scrie, vreau să spun.

F.S.: — Am considerat scrisul ca pe o metodă psihoterapeutică – şi astfel s-au născut jurnalele: din timpul dictaturii, din lagăr (intitulat ***Fugit...***, care trebuie să apară la sfârşitul acestui an, la Bucureşti), şi din exilul american: o descărcare a sufletului de toată durerea şi anxietăţile care-l bântuie. Mă mir cum foaia de hârtie poate să suporte atâtea! – zic cu autoironie!

Am considerat scrisul ca pe un joc înalt, artistic, inventiv, neconformist – şi astfel s-a născut paradoxismul.

V.B.: — **Coordonatele altor literaturi pe care le-aţi cunoscut în comparaţie cu literatura română... Ce şanse avem să fim ceva, ceva mai cunoscuţi măcar acum în secolul vitezei informaţiilor?**

F.S.: — Odată cu deschiderea României spre lume cresc şansele ca literatura noastră să pătrundă în afară. Participări cât mai multe la colocvii, seminarii, congrese, conferinţe, expoziţii, manifestări artistice... Mă gândesc la succesele recente peste hotare ale Teatrului Naţional din Craiova cu piesa ***„Titus Andronicus"***, în regia lui **Silviu Purcărete**. Apoi traduceri, traduceri, traduceri... buna distribuire a cărţii... În SUA există butada: *să ştii să te vinzi pe tine însuţi, să ştii să-ţi faci reclamă...*

După revoluţie s-au deschis centre culturale româneşti în străinătate: la Paris, la New York. Sper să urmeze şi în alte metropole: Tokio, Madrid etc.

V.B.: — **Literatura română, acolo, se pare că nu se prea... vede.**
F.S.: — Există un mic interes al americanilor pentru literatură și artă, în general. Acestea mai rezistă prin medii academice: universități, colegii și organizații ori asociații „nonprofit".

Am găsit prin unele biblioteci americane, în special, volume de versuri traduse din poeți români contemporani. Mai puțin sau deloc sunt cunoscuți prozatorii, dramaturgii și criticii literari – probabil din cauză că tipărirea unui roman, de pildă, costă mai scump.

Există și cărți în chiar limba română prin bibliotecile din SUA! Însăși Library of Congress din Washington D.C. deține o frumoasă colecție.

Eu am donat o serie de reviste, broșuri, tomuri, cărți, casete, video-casete, manuscrise etc. românești, ori cu subiect românesc, la Arizona State University, formând o colecție specială. Au fost cazuri când studenți din Departamentul de Educație (viitori învățători sau profesori de școală elementară), având ca temă de seminar ***„România"***, s-au documentat de-acolo. Se pune accent pe multiculturism într-un continent ca acesta, unde ia naștere o nouă cultură dintr-un mozaic de culturi!

Comunitatea românească din Arizona este mai puțin numeroasă și de dată recentă – comparată cu cele din Detroit, New York, ori Los Angeles.

Căutăm și noi să reprezentăm țara de baștină cât mai bine, fiindcă despre România se știe doar că este țara lui... Dracula!... Omul de rând așa gândește.

V.B.: — **Cum se poate edita o carte în America? La noi costă imens!**
F.S.: — Americanii apreciază cărțile care te-nvață să faci ceva, s-aplici în practică... „*how to books*" le numesc ei. Ce se vinde pe piață contează: oroare, mister, aventuri, sex, parapsihologie... Există scriitori milionari, de pildă **Steven King**, ori șomeri. Foarte rar și greu se poate trăi din scris! În general, mulți practică o muncă, și-n timpul liber creează. Mai ființează unele fundații care acordă premii, excursii de documentare. Însă, procentul, celor care

beneficiază, este mic, şi de durată scurtă. Nu trebuie să te aştepţi la vreun profit material, de pildă, la apariţia unui volum de versuri. Cu foarte mici excepţii.

Pentru publicarea unei cărţi în America, se recurge la agenţi literari, care sondează editurile susceptibile de-a fi interesate în subiectul tratat de autor, negociază preţul etc. Bineînţeles, o parte din câştig şi-l însuşesc ei. Dar, în primul rând, trebuie să găseşti un astfel de agent, fiindcă nici aceştia nu se bagă una-două pentru orice lucrare, ci examinează manuscrisul, iar majoritatea n-o fac pe gratis! Desigur, autorul poate investiga şi pe cont propriu; are nevoie, însă, de timpul, banii şi informaţiile necesare.

V.B.: — **Şi-acum, despre *Paradoxism*: intenţii, arie de interes, reuşite, perspective.**

F.S.: — Voi căuta să fiu concret şi cât mai diversificat. De aceea, prin citate, voi lăsa o gamă întreagă de scriitori, din cele patru colţuri ale globului, să-şi expună opiniile **pro** şi **contra** paradoxismului. Ca într-un florilegiu de idei.

Însă, mai întâi o mică introducere:

Mişcarea literară paroxistă s-a născut din refuzul de a crea într-o societate ermetică unde până şi simţurile erau controlate. Deci, a scrie fără a scrie... a face literatură fără literatură...

În final, M.L.P. a generalizat noţiunea de literatură, incluzând în sfera acesteia elemente diametral opuse. De pildă, la ***Festivalul Internaţional de Poezie*** (Bergerac, Franţa, 13-14 iunie 1992), am vorbit despre poezia tridimensională, astfel: *„O poezie propriu-zisă reprezintă un poem, o rachetă luându-şi zborul reprezintă un poem... un trecător pe stradă reprezintă un poem ajungându-se până la poezia n-dimensională (folosindu-ne de forma abstractă a matematicii), poezii în spaţii* ***Banach****, poezii în spaţiul Riemmann...“*.

Contrar celorlalte avangarde, paradoxismul nu neagă curentele – şcolile – operele anterioare, ci le extinde spre infinit! Literatura obiect – preluată întocmai din natură, nealterată.

În SUA editez revista ***„The Paradoxist Literary Movement Journal“*** (multilingvă), la care vă invit să colaboraţi (dacă vă face

plăcere!). S-a publicat volumul eseu (dens, documentat, punând punctul pe i): ***„Mişcarea Literară Paradoxistă"***, de C.M. Popa, din Craiova, o ***„Anthology of the Paradoxist Literary Movement"*** (de **Jean-Michel Levenard**, **Ion Rotaru**, **Arnold Skemer**): comentarii în limba franceză, română, engleză, spaniolă, portugheză, italiană... cambodgiană, chineză privind paradoxismul.

Are adepţi în vreo 20 de ţări, sau mai bine. Corespondenţa poştală mă sufocă, mă sleieşte de puteri. Nu mai am timp şi de altceva. Sunt prins până peste cap în acest paradoxism, şi nu pot (din păcate oare?) completa prea mult jurnalul. Doar vagi impresii, nimicuri în ultimul timp. Sunt şi derutat. În ce direcţie s-o apuc?

În 1993 mi-a apărut primul roman intitulat în mod paradoxist ***non-roman*** (!) şi primul volum de piese de teatru ***„Metaistoric"*** (trilogie: ***„Formarea Omului Nou"*** (!), ***„O lume întoarsă pe dos"*** şi ***„Patria de Animale"***). Tratează tema totalitarismului. Au fost compuse în perioada dictaturii... cu frica în sân de-a nu fi descoperite... Le-am ascuns înainte de-a evada, în podul casei de la Bălceşti (un exemplu), şi-n... vie! (îngropat un alt exemplar, pus într-o cutie de fier, lângă un piersic)...

Încercasem să scot peste graniţă nişte lucrări printr-un verişor marinar pe Dunăre, dar băiatul de teamă (cred că făcuse pe el!) a ars o parte. Sute de pagini de manuscrise am pierdut, altele mi-au fost confiscate de Securitate, bănuiesc, (fiindcă trei plicuri mari groase expediate recomandat din Craiova, la începutul lui septembrie 1988, către Chantal Signoret în Franţa, traducătoarea volumului meu de poeme ***„Formule pentru spirit"***... n-au ajuns la destinaţie! Păstrez şi acum chitanţele de la poştă!)... (Extrase din interviul cu **Emilian Mirea**, publicate parţial în ***„Baricada"*** din 20 aprilie 1993).

Să dau cuvântul acum lui **Ion Pachia Tatomirescu**, care analizează primul volum de poeme paradoxiste: ***„Le sens du non-sens"*** (***Sensul nonsensului***), pe care-l publicam în 1983, ***„Editions Artistiques"***, Fes, Maroc, 1983. Pe atunci semnam **Ovidiu Florentin** – de ruşine că, profesor de matematică fiind,

scriam poezii (!). Cronica lui se intitula ***„Ochi de bronz"***.

• O terță persoană să citească următoarele comentarii:

*„Lui Ovidiu Florentin i se potrivește de minune aforismul lui Carl Sandburg, din care se deduce că poetul este **«un animal marin care trăiește pe uscat și ar vrea să zboare»**. În sinuoasele căutări ale teritoriului poetic, Ovidiu Florentin descoperă **«sensul nonsensului»**. Criticul literar K. Raiss observă că Les sens du non-sens **«au-dela de sa qualite de port-parole du paradoxisme este un manifeste de l'anti-litterature»**"* (K. Raiss, ***„O. Florentin: ecrivez vos paradoxes!"***, dans **L'Opinion**, Rabat, Maroc, 2 mars 1984, p. 6).

Eugen Ionesco găsește manuscrisul plachetei ***„Très interesant"***. **Solomon Marcus** relevă că *„într-o formă mai generală, paradoxul este rezultatul suprapunerii, confuziei sau identificării a două planuri distincte ale realității, ale limbajului, ale gândirii sau ale comportamentului. Tipic în această privință este identificarea limbajului obiect cu metalimbajul"*.

*Cercetările actuale privind paradoxul și gândirea contemporană (**Solomon Marcus, „Paradoxul"**, București, Ed. Albatros, 1984, p. 6) nu i-au fost străine lui Ovidiu Florentin, ci, dimpotrivă, ele l-au determinat să pună în fruntea plachetei în discuție un interesant „**«Manifeste non-conformiste»**, pour un nouveau mouvement literaire: le paradoxisme". Dar paradoxismul lui Ovidiu Florentin vizează sfera cotidianului, a realității imediate, fiind mai înrudit cu literatura absurdului, cu literatura dadaistă; „... sunetul și spiritul manifestului lui Ovidiu Florentin vizează sfera cotidianului, a realității imediate, fiind mai înrudit cu literatura absurdului, cu literatura dadaistă"; „...sunetul și spiritul manifestului lui Ovidiu Florentin pare a descinde mai degrabă, din acel «**Mouvement Dada**», al cărui protagonist european a fost Tristan Tzara; eforturile poetului sporesc parcă nodul gordian al oriconturilor; programul său privește, firesc, așa-zisa periferie a paradoxismului, exprimarea în «propoziții naive, cotidiene a **«contradicțiilor dure»**, a **«antitezelor»**"; totodată, se-ncearcă felul acesta de*

*paradoxism în perimetrul «expresiilor figurate interpretate ca **propii**», al «**jocurilor de cuvinte**», mai precis, al calamburunilor, al polisemantismului oximoronizat și, în ultimă instanță, intuind adâncimi paradoxiste în proverbe, propune «**parodii ale proverbelor**». Se deduce ușor din «**Le sens du non-sens**» efortul lui Ovidiu Florentin de a se alia literatuii avangardiste și celei a absurdului, îndeosebi prin frecventarea unor «**pattern**»-uri incontestabile: **Tristan Tzara, Urmuz, Adrian Maniu, Jacques Prevert, Eugene Ionesco** ș.a. Ovidiu Florentin, butaforizându-se clownerizându-se, dadaizându-se, cu o sete copilărească de joc (**Brâncuși** zicea într-un celebru aforism: „Quand nous ne soummes plus enfants, nous soummes deja morts"), nu de puține ori reușește „să farmece" receptorul: „Pays-Bas. Haut des coeurs!/ Laissez la guerre/en paix". („**Le tout pour rien**"); „Pierre apporte sa piesse a l'édifice" („**Un affreux beau-pere**"); „La police est en train/ de voler en helicoptere" („**A l'ordre du jour desordia**"); „Je n'ai pas desoin de faire/ mes desoins" („**Thêatre en paradoxe**"); „...Lucien est dans le/ costume D'Adam" („**Des articulation du langage articule**"); „Pour chauffer un vierge il/ allume le feu" („**Force de la faiblèsse**"); „Serguei est gaugher mais il part/du pied droit" («**Contradictions non-contractoires**»)".*

• Poetul **Constantin Dincă**, din Râmnicu Vâlcea:

„Să scrii despre Paradoxism înseamnă să stai cu capul în jos și cu mintea despletită. Paradoxul căutat.

Dar paradoxismul este ceva normal. Dacă suntem puțin atenți la viața noastră, vedem că este compusă în paradoxuri. Paradoxismul aerisește. Ne spune că există și altceva. Că există totuși o ieșire, o eliberare. Cred că este bine ca paradoxismul să elibereze tensiunea unui text, nu să creeze tensiuni.

*«**Mișcarea Paradoxistă**» dovedește că există o mișcare paradoxală, dar nu există paradox. Adică eu spun unui prieten – fie și din mine – că în curbă nu este bine să te autodepășești, iar el îmi răspunde că din contră în acel loc este necesar să te autodepășești. Paradox și tensiune. Apoi te întrebi: care paradox? care tensiune?*

Paradoxismul există dincolo de înţelegere sau neînţelegere (şi dincolo de maşina de scris). Unii spun că nu există.

*Eu spun că ideea de «**paradoxism**» se întâlneşte cu principiul artei pentru artă. Dar nu la nivelul catalogat de clasici. Suntem într-un secol al tehnicii, şi tehnica scriiturii nu putea rămâne în afară. Problemele sufletului contemporan, contorsiunile, angoasele – dar şi bucuriile lui.*

Paradoxismul fiinţează în măsura în care nu e altă posibilitate. Paradoxul gratuit este gratuit. Nu cunoaştem paradox imponderabil. Ar fi artă pentru artă golită de artă.

Poetul îşi pune costumul cel mai bun, haină impecabilă, cravată în ton, pantalonii la dungă – şi se aşază la masa de scris. Dar poetul este desculţ şi prin casă nu are duşumea, ci pământ. El trebuie să ţină contactul direct cu natura, să aibă rădăcini...

(Această fotografie este trucată în scop didactic)".

Iar acum, nişte poeme matematice paradoxiste:

a) *Marian a plecat cu bicicleta la prietenul său. Roata din faţă a bicicletei a parcurs 100 m, şi roata din spate 100 m.*

Câţi metri a parcurs bicicleta în total?

Sau:

b) *Dintr-o bucată de plastilină, un copil modelează un iepure. Apoi, nemulţumit de felul cum arată iepuraşul, îl „strică„ şi face din aceeaşi plastilină un elefant.*

Greutatea mai mare o are iepuraşul sau elefantul?

• Geo Vasile, redactor cultural la Baricada:

„(...) *eram paradoxist fără să ştiu (!).*

*Mărturisesc că de **Mişcarea Literară Paradoxistă** sau, pe scurt, **Paradoxismul**, n-am auzit decât în urma primirii la redacţie a unor materiale semnate de Florentin Smarandache, în prezent rezident permanent în SUA.*

Surpriza a fost amplificată de faptul că acelaşi colet, expediat

din Arizona, conținea câteva diplome, prin care eu, alături de alți colegi de redacție, eram declarați membri de onoare ai pomenitei mișcări. Ne-am bucurat în primul rând că Baricada a pătruns atât de repede, mesajul ei politic și cultural reușind să convingă pe corespondentul nostru român să-și dezvăluie nesuferința aproape organică față de totalitarismul comunist, identitatea pluridisciplinară și vocația paradoxului ca mod de a rezista împotriva absurdului monstruos.

(...) Mult mai provocatoare se arată a fi activitatea sa literară, începută în România în 1980, derivată, se pare, din matematică.

Dar Florin Smarandache, în calitate de ctitor al platformei-program ***Paradoxismul****, o mișcare literară al cărei președinte și slujitor îi este, a devenit membru al multor academii, societăți, asociații, ligi, uniuni și fundații de poezie și creație din India, SUA, Anglia, Franța, România.*

Esențial pentru Florentin Smarandache este încrederea sa nețărmurită în propria expresie, fie ea jurnal, letterism, grafism, eboșe, document, non-roman sau poezie. Energia sa creatoare, aproape renascentistă, se consumă pe cele mai labile zone, minate sau bătătorite stilistic, important este ca oximoronul, diatriba, tandrețea, sfidarea, non-sensul, paradoxul provocator și plurilingvismul să funcționeze. Pentru Florentin Smarandache nu există tabuuri, ci doar libertatea celor mai izbitoare asociații de cuvinte căzute din abolitul turn Babel. Poetul nu ocolește nici locurile comune, nici stările magmatice, nici variațiunile (necoapte) pe aceeași temă, conștient că mulțimea scurtcircuitelor nu poate să producă măcar o singură carte de poezie, între Gellu Naum și optzeciști.

Un lux și-o voluptate fără calm, o cultură poetică vastissimă, iată tot atâtea argumente ce-i îngăduiește lui Florentin Smarandache să pozeze în exorcist al însăși ideii de literatură, într-un blând inchizitor ce parodiază însăși reputația paradoxului ca relație între text, cititor și autor.

Ironic, până la paroxism, paradoxal până la silogism, iconoclast până la delicioase jocuri anagramatice, Florentin Smarandache este un computer-land al himerelor salvate".

• **Florentin Vasiliu**, din București (despre autor):

„A întemeiat un curent literar nou: ***«Mișcarea Paradoxistă»*** *(vezi volumul* **«Le Paradoxisme: un nouveau mouvement littéraire»**, *Phoenix – USA / Bergerac – Franța, Xiquan Publishing House, 1992), ce are numeroși adepți, poeți și scriitori, unii de marcă, de pe toate meridianele (vezi coperta a IV-a din lucrare). Formula acestei mișcări este de tip neoavangardist, ce experimentează forme poetice nonconformiste, negatoare,* ***«non-poeme»*** *din care a publicat și câteva volume în limbile franceză și engleză".*

• Criticul **Constantin I. Popa**, din Craiova, referindu-se la stilul de viață al autorului:

„Paradoxul existenței sale atinge absurdul!".

• **Corneliu Florea**, din Canada, redactor al ***„Jurnalului liber"***:

„Considerându-se un ***«cetățean al lumii»***, *lui Florentin Smarandache i se potrivește de minune* ***Mișcarea Paradoxistică*** *pe care o cultivă, fiindcă la o asemenea lume plină de paradoxuri ceva mai potrivit nici nu se putea!*

Eu mă simt îndreptățit să sper că Florentin Smarandache pe lângă paradoxism, nu-și va uita limba și vatra oltenească, se va ruga și le va apăra în lume".

Anti-eroul nonromanului este botezat **Hon Hyn**, ideologia sa dictatorială se numește fonfoism, țara peste care domnește poartă numele de **Wodania**. În ciuda rezonanței asiatice, nu este greu de ghicit împotriva cărui *„conducător"* și *„comandant suprem"*, *„ctitor al fonfoismului"*, își descarcă mânia justițiară și muniția verbală autorul. Citind acest eșafodaj întemeiat din aproape toate genurile literare cunoscute, acest discurs polimorf al scriitorului, înțelegem că o doctrină totalitară nu poate fi demodată, ultragiată și neutralizată în toate pliurile ei, decât la modul homeopatic, adică

adoptând instrumente de expresie *„totalitare"*. Împotriva unui monstru nu se poate lupta decât deghizat în propriul lui echipament. Scriitura *„totală"* a lui Florentin Smarandache izbuteşte astfel să fie antitotalitară. non-romanul său încorporând antidotul la care se referea **Octavian Paler** în **„*Caminante*"**. *„...pentru a-şi combate frica. omul trebuie să înceapă prin a mărturisi..."*. Carte a tuturor şi a nimănui. acest aide-memoire al traversării infernului. acest cocteil de stiluri ale anatemei anticomuniste. cuprinzându-l bineînţeles şi pe cel incendiar. este administrat după umoarea autorului foarte diversă. dar. în general. neagră. Un jurnal ce debutează epic ca în **„*Toamna Patriarhului*"** de **Garcia Marquez**. trecând de la fabulos la sarcasm. Demonul omniprezent al jocurilor lingvistice. uneori hazardate şi juvenile. îl face pe autor să rateze rescrierea capodoperei celebrului columbian. Fidel. însă. non-romanului său. Florentin Smarandache adoptă un fel de dicteu. abolind punctuaţia ca şi **Joyce**. să zicem: demersul său investigativ şi inventiv ridică vălul ce oblitera o realitate incredibilă acum: fonfoismul reuşise să declanşeze un război intern al tuturor împotriva tuturor. Pe acest fond de conflict perpetuu. de ameninţare şi suspiciune pretutindenară şi biunivocă. milioane de români puteau fi victime sigure şi comode ale dopajului. fonfoism. ale propagandei naţional-comuniste. ale xenofobiei ca doctrină de stat. Abulici. supuşi dictatorului şi ai clanului. înregimentaţi în lungile cozi ale foamei. frigului şi fricii. deveniseră în scurt timp membrii ideali ai *„fermei animalelor"*, căci *„patria are nevoie de idioţi şi tâmpiţi. alienaţi mintali şi alţi fii minunaţi. animaţi de a muri pentru neam şi ţară"* (p. 20). Ravagiile fonfoismului se derulează la neverosimilele dimensiuni ale genocidului: aberaţia politicii demografice. alimentaţia *„raţională"*. culpabilizarea şi sufocarea oricărei personalităţi ce ar fi îndrăznit să-şi impună propria gândire sau creativitate. prigonirea intelectualităţii. Întreaga tragedie era subtil ascunsă. singura carte de vizită a ţării ce circula fiind a lui Hon Hyn. împreună cu zecile de volume ale Operei de două parale. conform căreia România se afla încă de pe timpul lui Burebista pe *„drumul*

construirii socialismului multilateral dezvoltat". Fundalul poleit idilic şi mioritic, festivităţile găunoase la care copiii erau *„educaţi"* să prosterneze în faţa *„părinţilor naţiunii"*, pe versurile poeţilor de curte, presa oficială menită să facă non-stop apologia *„bărbatului de stat"* şi a *„realizărilor"*, totul era ticluit să ascundă blestemul şi tragedia ce se abătuseră asupra conştiinţelor. Realitatea devenise *„o irealitate sumbră"*. Totul friza absurdul şi ospiciul ce funcţionau ca un perpetuum mobile ale falimentului tuturor reperelor. Absurdul se autogenera, umanismul însemnând *„dragostea faţă de animale"*, iar cutremurul din 1977 *„un vibrant omagiu adus conducătorului iubit"*. Non-romanul lui Florentin Smarandache are anvergura unui *j'accuse* fără restricţii de abordare sau limbaj. O carte în care fonfoismul este încolţit din toate părţile şi cu toate mijloacele de expresie, de la cele ştiinţifice până la cele ale deriziunii şi blasfemiei, Hon Hyn fiind încoronat cu laurii de violator al istoriei unei naţiuni. Demolarea a sute de locaşe de cult, spre a-şi exercita propriul cult inclusiv megalomania urbanistică, autoproclamarea ca descălecător de ţară şi unic depozitar al panteonului naţional, Hon Hyn atinge recordul batjocurii faţă de un neam, dar şi al patologiei totalitare. Imensa parodie ce s-a jucat în România este dejucată de Florentin Smarandache cu o exasperantă răbdare analitică, asemănătoare stării de implozie. În recurentul, totalul, febrilul denunţ oferit descifrăm imensa suferinţă în captivitate a milioane de victime ale fonfoismului. Un imens gulag fără speranţă, căci Hyn decretase *„instituţionalizarea Apocalipsului ca formă de guvernare"*. ***„Non-roman"*** este cea mai incisivă carte ce s-a scris vreodată împotriva tiraniei totalitare, împotriva celei mai distructive şi groteşti utopii. Un pamflet baroc (nu scutit de imperfecţiuni, gratuităţi, redundanţă, cădere în inventariere, de truisme), dar de o necruţătoare virulenţă, cu adresă directă, în ciuda parabolei cusute cu aţă albă. O carte care, dacă prin absurd, ar fi fost depistată sau publicată în timpul *„tovarăşului"*, autorul ar fi fost omorât de-a binelea. Florentin Smarandache, scriind această carte în anii '80, când se afla încă în ţară, nu făcea altceva decât să-şi completeze datele personale pe un

tipizat de condamnare la moarte, de amenințarea căreia n-a scăpat încă. Hon Hyn mai are urmași și discipoli în România și în lume.

• Din nou Geo Vasile:
Inchizitorul angelic

*„Cel mai recent volum publicat de Florentin Smarandache cuprinde trei piese, ce se adaugă la masivul dosar al autorului – victimă și acuzator deopotrivă – al totalitarismului: Formarea omului nou, O lume întoarsă pe dos, Patria de animale. Dacă în **«Jurnalul de emigrant»** al tânărului nostru scriitor, rezident din 1990 în Phoenix (Arizona), tipărit de editura craioveană AJUS, America este numită ca într-un jeu de massacre paradoxal **«paradisul diavolului»**, cele trei piese au ambiția **«revanșei»** totale împotriva unui sistem diabolic de îndoctrinare, îndobitocire și tortură morală de care tocmai a/am scăpat.*

***«Formarea omului nou»** are loc, evident, într-un sanatoriu, o stație-pilot condusă de **Doctor și Asistent**, unde este adus personajul **Bonifacio**; incomod din punct de vedere social, deci, vinovat, adică deosebit de sănătos și normal într-o comunitate de abrutizați pe calea făuririi omului nou. Bonifacio își dă seama că experimentul **Doctorului**, fostul său prieten, nu se deosebește de inițiativele fasciste sau securiste de manipulare.*

*Spălarea creierului, abolirea rațiunii și a realului, a trecutului, a memoriei, a numelui și chiar a sexului. Toți pacienții se numesc **Gheorghe** și sunt programați să **«trăiască»** 50 de ani, atât cât pot lucra. Omul nou este sfârșitul ciclului de evoluție biologică, timpul însuși împietrește, devenind **«un calm delirant»**. Dictatura necesară și nesfârșită nu mai generează surprize sau revolte; dresajul a fost atât de calificat și eficient, încât omul nou nu mai are ce face cu propria sa libertate. Cât de actual ni se pare acest subtil paradox al lui Florentin Smarandache, omul și intelectualul ce au refuzat organic să devină Omul-masă, un număr într-o societate artificială, în care **«haosul înflorește în interiorul ordinii pietrificate»**. Bonifacio, acest alter-ego al autorului îl acuză pe*

Doctor de genocid moral. Exercițiile de supunere, până la depersonalizare, făceau parte din nesfârșitul rețetar al mutilării sufletului. Nu interesa nivelul de trai al indivizilor, ci nivelul de moarte prin inoculare ideologică. Omul nou trebuia să fie o arătare tipizată, maimuță repetând demențial cuvintele perfuzate.

Farsa imensă, de la cea populară până la inscenările macabre de avangardă, arde ca un foc exterminator cea mai sinistră utopie experimentată „pe suflet deschis".

Cuvintele înseși par a fi vlăguite prin supralicitare. Florentin Smarandache pare să-și fi epuizat rolul de angelic atotinventiv ***Inchizitor al Absurdului.***

Între timp însă..." (***„Baricada"***, București, 19 octombrie 1993, anul IV, nr. 42 (197), p. 25).

• Romancierul **Marian Barbu**, din Craiova:

*„«**Antologia paradoxistă**» rămâne o uriașă depoziție despre o mișcare contradictorie, înnoitoare și plină de originalitate. Cu atât mai mult, cu cât mai toate limbile globului au semnele transcrise în paginile ei.*

Eforturile dv. de-a lungul anilor de a stărui într-o idee, mi-aduc aminte de tenacitatea benedictinilor ale căror cunoștințe trebuiau să rodească, indiferent de intemperiile sociale sau de receptare. Apoi, înfiorătoarea așezare pe teme, capitole, autori, tectonice pagini – chiar dacă nu este așa? – calculatorul v-a fost tovarăș de drum!".

• **Ion Rotaru**:

„Este un poet – binecunoscut acum și ca prozator – nu numai la noi (cu deosebire la Craiova), dar în timpul din urmă și în... America și Europa Occidentală (Franța, Anglia, Germania, Italia) unde a izbutit să-și afle grupuri de aderenți la așa-numită ***Mișcare Paradoxistă****. (v. Volumul* ***«Le Paradoxisme: un nouveau mouvement litteraire»****, Phoenix – USA, Bergerac-France, Xiquan Publishing House, 1992) pe care însuși a întemeiat-o. Este un... neoavangardist ce-și propune să experimenteze formule poetice*

*dintre cele mai insolite, mai nonconformiste, în acord (sau în dezacord!) cu mentalitatea contemporană de la noi şi din alte părţi. Însuşi a publicat în limbile română, franceză şi engleză un bun număr de culegeri de **«poeme»** şi **«nonpoeme»** prin care s-a impus în unele grupuri de cititori din Europa şi America".*

*Apropo de eseuri **«A history of the paradoxism»** – pe care autorul l-a prezentat în turneul său brazilian din iunie 1993, invitat de scriitori şi universităţi din ţara lui Pele".*

• Constantin M. Popa:

*„Deşi făcându-i **«istoria»** îi pregăteşte înhumarea (o avangardă, fie ea şi post modernă, odată istoricizată devine un **«nonsens»**), paradoxismul, se pare, devine pandemic".*

Reacţii din străinătate

• Poetul **Pradip Choudhuri** din Calcutta, India: *„Intrigatoare şi interesantă fiecare pagină din această anti-carte, mi-aduc aminte acele zile arzătoare ale anilor '60 când noi iniţiam în India **Mişcarea Generaţiei Flămânde.***

Din nou, după atâţia ani, sunt emoţionat să-mi văd numele ca membru al Asociaţiei Mişcării Literare Paradoxiste (...).

Mare, covârşitor acest răspuns de oriunde, înconjoară globul!

Vive le Mouvement!". (Scrisoare către autor în engleză... şi franceză!)

• Poetul **Skanda Prasad**, preşedintele grupului literar ***Chetana***, din Mangalore, India:

*„Pe când unele din ideile dv. par bune, eu vă sugerez să modificaţi noţiunea de **«paradoxism»** cu altceva, de preferinţă evaluând noile versuri. Aţi putea să numiţi de exemplu: **Noul Val Literar** sau **Noua Mişcare Raţionalistă**. Şi atunci, aţi putea face parte din orice mişcare.*

Este necesar ca liderii în poezie de oriunde să-şi împărtăşească opiniile, să facă schimb. Propagarea nepoemelor sau nonpoemelor

*nu sună frumos. Nu știu dacă dv. cunoașteți cumva **Mișcarea Olimpoetică** promovată de **Victor Ourin**, care locuiește în New York.*

• Scriitorul **James R. Lucas**, din Las Vegas, Nevada:

*„V-am găsit în **Literary Market Place** și sunt curios să aflu: ce este **Mișcarea Literară Paradoxistă**?”.*

• **Christoph Hollender**, din Dusseldorf, Germania:

*„**Mișcarea Literară Paradoxistă** îmi pare o manifestare neuzuală și foarte interesantă relatând părerile subiective și artistice ale scriitorului.*

*Ca un școlar în literatură, deseori eu încerc «**să interpretez neinterpretabilul**», după cum ne sfătuiți în finele manifestului”.*

• **Helle Busacco**, scriitoare din Florența, Italia:

*„Ieri, cu o prietenă, am recitit «**Le Paradoxisme: un nouveau mouvement litteraire**», care ne-a amuzat foarte, foarte mult”.*

• **Maria do Carmo Gaspar de Oliveria**, poetă din Rio de Janeiro, Brazilia:

*„Am revăzut aproape în întregime tomusul «**The Paradoxist Movement**», pe care-l consider destul de interesant deoarece viața noastră, a tuturor, e un paradox.*

Ca să vorbesc de țara mea, Brazilia, destul de paradoxală.

*Cartea mea, «**Fin do mundo ou Fin do Seculo**», este paradoxistă. Paginile 19, 20 și 21 din volumul meu «**Esparas**» are o poezie care aduce, un pic, a paradoxism”.*

• **Michéle de Laplante**, editoare și poetă din Montreal, Canada:

*„Suntem tentați să credem că această antologie exprimă, prin vocea diverșilor critici, în esență «**un nou fel de literatură**». Este o constatare certă, zice **Gokman**, «**contra comercializării artei**».*

*Printre altele, «**imposibilitatea devenită posibilă**» detectează absurditatea totalitarismului sub toate aspectele sale.*

*«**A fi emigrant e un scandal**», spune un autor al acestei*

antologii înăbuşite.

A fugi din cauza asfixiei libertăţii de expresie aboleşte iniţiativa, activează suferinţa şi creează o revoltă fundamentală.

Paradoxismul prezent este marca dureroasă a exilului poetului non-sensului...".

• **Paul Courget**, poet şi eseist din Bordeaux, Franţa:

„*Alături de poeme* ***«angajate»***, *găsim grafo-poeme, super-poeme, poeme desenate, poeme-ciornă, poeme fără poeme şi, o ce minunat! poeme traduse în franceză în* ***«piricosanoglais»*** *de către autor!*

Aceste truvalii moderniste pentru amatori avertizaţi de fiecare dată nu le lipseşte mult să ne lase cu gura căscată, în special acelea, aparent fără text, fie ale autorului însuşi, fie traduse din sanscrită (!), maleză (!), celtă (!) sau chiar... din nimic (care este, nu ne îndoim, o nouă limbă!) au caracterul plăcut, în loc să ne transforme în adepţi, să ne facă să reflectăm asupra unor misterioase taine într-un fel de dadaism depăşit, sau mai mult, ceea ce este bine pentru intelectuali, să ne surprindă distrându-ne".

• **Jacqueline Delpy**, editoarea revistei ***„Art et Poesie de Touraine"*** din Franţa, îl numeşte pe autor *"nonconformist absolut"* şi se întreabă *„Până unde poate merge revolta"* autorului în poezie şi-n viaţă?

• Revista britanică ***„New Hope International Review"***, vol. 16, nr. 6, pe anul acesta, referindu-se la eseul despre paradoxism al lui **C.M. Popa**, conchide:

„Cartea pune o problemă. Coordonatele ei trasează o perioadă de la Urmuz şi Viena (1920-1930) oprindu-se la Florentin Smarandache, care pare vârful Mişcării Literare Paradoxiste. Există clar un efort de a găsi un punct comun între aceşti scriitori comuni.

Autorul notează cum Florentin ***«consideră că în spaţiul poemului poate intra orice»*** *şi poetul crează poemul* ***«Versuri***

negre», care este o pagină neagră. Interesant, dar literatura s-a pierdut.

Un real paradox este că același poet produce un fel de design ca o cruce având cuvântul România în mijloc. Minunat, dar unde e literatura?".

V.B.: — **Drumul dv. literar...**

F.S.: — Drumul meu literar a fost anevoios, târziu, cu obstacole și indivizi care s-au pus de-a latul numai să nu public, să nu merg la congrese (mă refer la obstrucția care am „beneficiat" în perioada dictaturii). La început semnam cu pseudonim Ovidiu Florentin, iar câteva din primele poeme mi-au apărut și în revista timișoreană ***„Orizont"*** prin anii '80, iar o recenzie privind studiul lui **Constantin M. Popa**, ***„Mișcarea Literară Paradoxistă"*** care se referea și la volumul meu de nonpoeme a fost inserată în ***„Renașterea bănățeană"*** anul trecut.

V.B.: — **Vă rog, un gând pentru Timișoara!**

F.S.: — La Timișoara am prieteni și colaboratori mai vechi: **Ion Pachia Tatomirescu**, **Rodica Berariu Drăghicescu** și, de ce nu... **Veronica Balaj**?! Iar pe linie matematică: **Titu Andreescu** – în prezent fiind profesor la Chicago, **Dorel Mihet**.... cărora le transmit mesaj transoceanic prin intermediul postului de radio local.

Orașul revoluției, Timișoara, îmi amintește de jurnalul dv. din 16-22 decembrie 1989, pe care ați avut amabilitatea să mi-l expediați în Statele Unite, și l-am citit pe nerăsuflate, revoluție care m-a prins în Turcia – în lagărul de refugiați politici din Ankara -, ascultând cu urechea lipită de aparat ce se întâmpla în citadela de la Bega, strânși ciorchine... Apoi au încins o horă românii de la hotel Menecse, crezusem că Ceaușescu e nemuritor, e lipit de scaunul prezidențial – așa înțepenise vremea! Mai târziu aveam s-aud că mulți timișoreni sărutau pământul de fericire – nu le venea să creadă ochilor că s-a înfăptuit minunea și tiranul a căzut!!

„... S-A-MPRUMUTAT DE-ACOLO MAI MULT RĂUL DECÂT BINELE"

Interviu: Mihail I. Vlad - Florentin Smarandache Februarie 1996, Târgovişte-Tucson

M.I.V.: — **Cum se simte un scriitor de limbă română în această ţară a libertăţii depline, SUA?**
F.S.: — Un scriitor de limbă română, scufundat într-un ocean anglofon, se pierde... (Excepţiile confirmă regula!).

Încearcă să-şi traducă opera, s-o difuzeze... Dar nici în America mai mult de 2-3% din literaţi nu pot trăi din pana lor. Totuşi, pentru mine scrisul rămâne un hobby, şi înfrunt orice risc sau deriziune.

Ne amăgim, aş putea spune, colaborând la reviste şi antologii românofone din exil, cu audienţă mică. Mai schimbăm cărţi între noi, şi-n special epistole, iar după '89 ne îndreptăm tot mai des privirea către cititorii din ţară.
M.I.V.: — **Cum se receptează opera scriitorului Florentin Smarandache pe bătrânul continent, atunci când se cunoaşte că autorul trăieşte în SUA?**
F.S.: — Dacă vă referiţi, în speţă, la România – cu oarecare interes. Acum românii deschid ochii şi către literatura exilului, s-a terminat cu cenzura – slavă Domnului!

Desigur, că, fiind peste mări şi ţări, contactele sunt mai tardive. Personal, eu am abonamente, sau îmi trimit din ţară prietenii: *„Poesis"*, *„Literatorul"*, *„România liberă"*, *„Vatra"*, *„Dacia literară"*, *„Ramuri"*, *„Steaua"*, *„Arca"*, *„Târgoviştea"*... Încerc să nu fac nici un caz de culorile lor politice, doar arta, cultura în adevăratul sens preocupându-mă.

Privind alte ţări din bătrânul continent: mi-am făcut relaţii şi colaborez mai ales în Franţa, Belgia, apoi Anglia, şi câţiva poeţi

din Italia care m-au şi tradus.

Din America, devenită actualmente un fel de centru al lumii, am luat contacte cu diverşi scriitori de pe toate contingentele (în special prin **Mişcarea Literară Paradoxistă**, la care au aderat mulţi: din Nepal, Sri Lanka, Benin, Japonia etc., ca să dau exemple mai exotice – nemaivorbind de Occident).

M.I.V.: — **Cum privesc scriitorii de limbă română dezastrul culturii în ţara lor de baştină?**

F.S.: — Economia „de piaţă" începe să funcţioneze şi-n cultură, nu-i de mirare! Scriitorii de limbă română sunt preocupaţi, în principal, de existenţa lor zilnică – şi vă asigur că nu e chiar aşa simplu nici pe-aici, cum credeţi dv.! În primul rând mă-ndoiesc că vreunul rezistă „din scris", neavând o altă îndeletnicire practică, din care să câştige bani.

Este adevărat că unii stau pe Walfare (ajutor social), mai ales prin New York, şi mai colaborează la ziare de exil pentru sume derizorii. „*Meseriile*" umaniste nu prea se caută...

„*Dezastrul*" de care amintiţi, pentru unii nu există (mă refer la aceia care deţin şi-n prezent monopol asupra editurilor şi publicaţiilor finanţate de stat).

M.I.V.: — **Încotro credeţi că se îndreaptă cultura, dar mai ales literatura română?**

F.S.: — Literatura, cultura, societatea din România converg vizibil modelele occidentale: totul pentru consum şi profit financiar. Deocamdată, în această perioadă istorică, Vestul este idealul nostru. Numai că, până acum, s-a-mprumutat de-acolo mai mult răul decât binele.

„POEZIA A FOST PENTRU MINE UN EXPERIMENT, UN CARTUŞ PE ŢEAVA GÂNDIRII"

Interviu: Adrian Dinu Rachieru – Florentin Smarandache

— Stimate d-le Smarandache, literatura este pentru dv. un hobby? Poate fi ea doar un hobby? Şi dacă nu e mai mult (ca să nu zic totul) mai are rost să încercăm marea „cu degetul"?

— La început arta (în general) a fost o retragere matematică. Nu puteam protesta împotriva totalitarismului prin cifre, ecuaţii şi triunghiuri. Trebuia o defulare...

Scriam poeme pentru sufletul meu, atât, mă înmormântam pe mine. Dar erau prea intime, nu sufereau de nici un modernism, iar (din păcate?) acele caiete nu le-am mai găsit. Le-aş fi numit cântece simple, prozaice, de om care plânge în interior. Doar tristeţea de pe faţă le mai trăda. O psihoterapie lirică. Să-ţi expui durerea pentru a scăpa de ea. Ceea ce era adevărat, însă, recitindu-le, mă încărcam dublu! (Vezi ***„Formule pentru spirit"*** – la Pachia, ce-a mai rămas).

Pe mine m-a afectat mult această dictatură, care m-a faultat prin interdicţii, culminând cu şomajul anilor 1986-1988 dinaintea *„fugii"*.

Într-o a doua etapă, literatura s-a transformat în hobby, odată cu paradoxismul. Amuzarea de propriile neputinţe (de a publica, de a merge la congres): – a face literatură fără să faci literatură (ca un mutism); – a scrie fără să scrii...

Nu-s jocuri absurde de cuvinte, cum probabil par la prima vedere. Ci metode foarte naturale, de exemplu:

• căderea unei frunze (fenomenul concret): înseamnă un poem, care nu mai are nevoie de aşternere pe hârtie, de recitare – fiindcă ar fi deformat (ca de altfel orice lucru convertit) (Poem vizual: dar

nu vizualizat, deoarece nu l-am desenat, scris):

- mirosul unei păduri de brazi după ploaie (Poem olfactiv);
- zgomotul valurilor mării bătând în pietrele de pe dig (Poem auditiv).

V-aţi gândit vreodată la o bandă care are înregistrate pe parcursul a 3-5 minute numai forfotele mării (fără nimic altceva) – şi ascultată ca un poem? (inteligibil în toate limbile, nedeformat încă o dată prin traducere). Etc.

Acestea-s formele reduse. Pentru că:

- un meci de fotbal în care joacă Hagi, de pildă: este un poem în mai multe direcţii – vizual, auditiv (duelul tribunelor) etc.

Şi-atunci, mi-am zis: ce rost mai are să inventăm lucruri deja inventate? (iar Ceauşescu nu poate nici cenzura !! şi nici interzice publicarea lor... fiindcă se publică ele singure!).

Într-adevăr, pentru creaţie îmi dau totul dar trebuie întâi să supravieţuiesc fizic – de aceea am efectuat zeci de meserii mărunte şi chiar umilitoare prin lagăr şi exil, pe-acasă... Ce n-aş da să deţin şi eu o „funcţie" culturală, adică să fiu şi eu plătit pentru scrierile mele – aşa cum sunt alţii, chiar dacă nu li se vând cărţile (dar intră în edituri de stat).

Probabil nu mă credeţi: dar eu public extrem de greu, lumea e refractară la ideile mele (am impresia), acum toţi speră de la mine bani (eu fiind „*milionarul*" sărac! din America!). Cheltuiesc mai multă energie cu demersurile pentru publicat (de aici vasta-mi corespondenţă!) decât cu creaţia propriu-zisă (în ultimul timp). Aproape că-s extenuat, şi câteodată... scârbit...

Mă gândesc la **Kavafis**, funcţionar simplu de bancă, şi **Fernando Pessoa**, cel dezechilibrat.

— Cum se simte un oltean în America?

— Ca pe o altă planetă. Pierdut în spaţiu! Am emigrat la o vârstă târzie (34 ani), şi se cunoaşte. De fapt, consider că-s un inadaptabil incurabil! Voi ajunge vreodată în matca mea proprie? Mă îndoiesc...

— Să insistăm asupra Diasporei româneşti. Este ea activă, unită, eficientă? Ce s-ar putea face pentru ca unda

românismului să se fortifice? Mă gândesc chiar la un rol comparabil cu cel al maghiarimii, solidară şi penetrantă. Aveţi vreo idee?

— Politica şi religia îi despart pe conaţionali. Dar, treptat se stratifică lucrurile, oamenii devin mai moderaţi. Nici alte comunităţi nu-s unite. Din întâmplare, discutând cu greci, ruşi, bulgari, iranieni, pakistanezi, am constatat acelaşi lucru: invidie, divergenţe, se feresc unii de alţii, familiile cum ajung în America, divorţează (ca o maladie a devenit acest fenomen printre emigranţi!).

Maghiarimea este suportată financiar de la Budapesta şi dirijată politic, care face propagandă pe unde poate şi pe unde nu poate contra România (v. harta Transilvaniei) sunt destui români patrioţi cu adevărat în exil, care au luat atitudine împotriva unor articole defăimătoare la adresa ţării noastre: **Corneliu Florea** (Canada), **George Duma** (SUA), **Ioan Nicoară** (SUA) etc. Şi o fac benevol, pe banii şi-n timpul lor liber, în vreme ce persoane de la consulate şi ambasade româneşti nu-şi îndeplinesc misiunile.

Revenind la politică, unii-s monarhişti (manipulaţi de ziarele din exil), alţii republicani. Şi de-aici discordia. Unii-s favorabili actualului guvern, alţii împotrivă.

— Când scrieţi? Cum scrieţi?

— Scriu din mers. N-am timp. Ideile mari îmi vin uneori când sunt la volan, pe autostradă (Phoenix - Tucson, ori invers) - le notez pe-un caiet rezemat pe bordul maşinii... la peste 100 km/h (vorbesc serios, fiindcă străzile sunt drepte ca lumânarea în sud-vestul Americii). Acasă, după aceea, dezvolt subiectul.

Câteodată sunt ca prins în transă, şi-atunci creez în orice condiţii, şi nu mai pot face nimic altceva până nu mă „eliberez" de ideea chinuitoare.

— Să ne întoarcem la izvoare, începuturile literare. Ce v-aţi propus la start?

— Nu mi-am propus o ţintă. Pur şi simplu scriam fiindcă mă simţeam rău. Plângeam în sufletul meu – după repartiţia universitară. Nu puteam să mă desfăşor. Eram încorsetat cumva.

sufocat de atmosfera de-atunci. Foarte greu am reuşit să public câte-un poem, ori vreo problemă propusă de matematică.

— Dar maeştrii? Ce maeştri aţi avut, ce rol au jucat?

— Nu. M-au atras avangardele, mi se păreau jonglerii – întâi cea românească, evident. Apoi franţuzeasca (după trecerea prin Maroc – 2 ani ca profesor cooperant). Pe urmă m-am extins: americană, braziliană... Am luat contacte cu destui scriitori străini de pe toate continentele. Curiozitatea asupra scrierilor venite de la poli opuşi, dar şi a opiniilor cât mai diverse asupra operei mele (paradoxiste în special). Am făcut literatură din dispreţ faţă de literatură – ziceam că e banală şi stă la îndemâna tuturor. Chiar şi a... mea (!).

— Cum era Craiova acelor ani?

— Cenuşie, sobră. Pentru mine acest oraş a însemnat tristeţe – începând de la liceu când stăteam închis la internat, şi-apoi serviciul în contra-măsurii mele. Studenţia a fost mai vioaie. Nu se vine în Oltenia, ci se pleacă de-acolo!

— L-aţi cunoscut pe „craioveanul" (cu domiciliu forţat) I.D. Sârbu, un mare scriitor (recent descoperit şi recuperat), ţinut, însă, sub obroc. Marginalizat, curios, chiar de „cerchişti" (foştii lui colegi), redus la tăcere de autorităţi şi ignorat de confraţi...

— Din păcate nu personal. Era încă la început cu ale scrisului, nebăgat deloc în seamă, tratat cumva ca un... mucios! „Ramuri"-le (în bătaia vântului) nu mi-au publicat nimic până hăt târziu (parcă-n '87 un mic poem îngrămădit într-un colţ de pagină). M-a debutat cu adevărat, însă, **Geo Dumitrescu** în ***„Luceafărul"*** şi chiar ***„Orizontul"*** timişorean în 1980.

I.D. Sârbu era totuşi un nume, deci nu îndrăzneam să-l contactez (literaţii, întâlniţi la cenaclul lui **M. Sorescu**, ori în redacţiile vizitate – inclusiv la fosta numită „Casa Scânteii", mi se păreau nişte îngâmfaţi – bârfitori – certăreţi între ei... fanfaroni!).

În Turcia, pe când eram în lagăr, l-am întâlnit pe **Jaques Courriol**, fratele lui **Jean-Loius Courriol**, profesor la Universitatea de Lyon III, Departamentul de Română, căsătorit cu o româncă, şi traducător în limba franceză din poeţi români

contemporani.

Veniseră amândoi în Craiova şi apreciaseră „bogata cultură" a lui I.D. Sârbu, după câte mi-a mărturisit Jacques, şi le plăcuseră baladele lui **Tudor Gheorghe**.

— Ce temperament aveţi?

— Melancolic (de obicei)... tot mereu visez (cu ochii deschişi). Coleric (când mă enervează vreunul). Sanguină (când îmi pun ambiţia să duc la bun sfârşit vreo acţiune). Flegmatic (când mă culc pe lauri, ori pe ghimpi!).

— Poezia e o salvare?

— Nu. Jurnalul intim, da – m-a salvat în timpul dictaturii, în lagăr, şi-n exil încă de la alienare (şi „damblagire" spirituală!). M-am confesat mie însumi, mi-am curăţat şi liniştit durerile psihice, le-am oblojit. Mi-am lins rănile.

Poezia a fost pentru mine un experiment, un cartuş pe ţeava gândirii, o transfigurare a numerelor naturale.

„...A SCRIE FĂRĂ A SCRIE, A FACE LITERATURĂ FĂRĂ LITERATURĂ..."

Interviu: Emilian Mirea – Florentin Smarandache

— Cine a fost Florentin Smarandache în România şi cine este acum Florentin Smarandache în SUA? O scurtă biografie în care aş vrea să vorbeşti despre cariera în România, emigrare, primii paşi în America, ocupaţia actuală, „Funcţia Smarandache" etc.

— Am lucrat în industrie doi ani (analist-programator, IUG Craiova), şi-n învăţământ (profesor de matematică prin Vâlcea, Dolj şi Maroc).

Am început să colaborez, fiind elev la Liceul Pedagogic Craiova, în revista şcolii ***„Năzuinţe"*** (cu probleme propuse de matematică şi careuri de rebus) prin 1971. Apoi la ***„Gazeta Matematică"*** şi alte publicaţii româneşti sau străine. Din 1979 cream poeme, debutând în ***„Luceafărul"*** la rubrica lui **Geo Dumitrescu**, ***„Atelier literar"*** (semnam **Ovidiu Florentin**, 1980).

Experienţa marocană (1982-1984) ca *„professeur cooperant de mathematiques"* mi-a lărgit enorm orizontul, scăpând din chinga unui sistem rigid pe un teren afânat. Predam într-un orăşel, Sefrou, la Liceul Sidi El Hassan Lyoussi. Am contactat matematicieni, redactori, editori, scriitori din perimetrul francofon. Au fost cei mai frumoşi ani din viaţa mea. În Maroc m-am simţit mai bine decât în America!

Întors în ţară, m-am izbit de tragedia găsirii unui loc de muncă... până la urmă am rămas definitiv şomer (septembrie 1986-martie 1988) într-un stat socialist prin „grija" deosebită a Inspectoratului Şcolar Judeţean Dolj (inspector general **Gheorghe Calboreanu**). Trăiam din meditaţii particulare... Mai rău, am „beneficiat" de interdicţia de a publica şi lucrări de matematică – deci nepolitice...

De-atunci mi-am pus în gând să „fug"...!

În urma unei audienţe la Ion Traian Ştefănescu, prim-secretar de partid, pe-atunci, la Dolj, am obţinut dreptul de a merge în Bulgaria în vizită.

Am „evadat" relativ simplu – fără prea mare risc. În Burgas, port la Marea Neagră, unde aveam nişte cunoştinţe (profesori întâlniţi în Maroc: Rosita şi Slavenko Markov), m-am înscris la o agenţie de turism pentru o excursie de-o zi şi-o noapte la Istanbul. Am plătit biletul, 110 dolari. Era pe 8 septembrie 1988. Vorbeam fluent franceză. Vaporul pleca peste câteva ore (deci nu era timp de verificări). Pe puntea vasului şi-au dat seama că nu-s franţuz – arătând paşaportul. Un ofiţer bulgar mi l-a oprit, spunând că mi-l va returna numai în Bulgaria. Erau în speţă refegişti, puţini francezi din Alsacia, un bulgar care s-a nimerit lângă mine şi... un român. Echipajul era rusesc. „*Osetiya*" parcă se numea vaporul. Pe ţărmul turcesc, fără nici un act (paşaportul meu este şi-acum în Bulgaria), cu două genţi (în care aveam nişte dicţionare, o pereche de pijamale, un prosop, nişte ciorapi, o umbrelă... şi cam atât!... Trecusem graniţa româno-bulgară cu trenul, şi nu vroiam să bat la ochi!) m-am despărţit de grup mergând la consulatul american. Aici, am primit formulare direct în limba română (mulţi marinari români săreau în Bosfor, cerând azil politic). M-a trimis la poliţia turcă (secţia pentru străini). De-aici m-au pus într-un hotel – Şan, unde-am mai găsit trei români. O doamnă s-a speriat de mine... Eram tuns scurt, ras – din aceleaşi „motive" vamale... I-am auzit vorbind româneşte, spălau nişte legume la un robinet:

„— *Sunteţi români?*"... am intrat în vorbă.

„— *Aa... nu, nu...*", mi-a răspuns pe româneşte (!) fugind în cameră. I-a spus soţului, tremura:

„— *Ăsta e de la Securitate, a venit să ne omoare (!)*". O săptămână am locuit la Şan, având în cameră un bulgar-turc şi-un neamţ din Nürnberg. O babilonie adevărată: ei nu ştiau nici o limbă străină, deci, mi-era imposibil să comunic. Am făcut rost de-un dicţionar francez-german şi invers, atunci mai conversam foarte strict şi anevoios cu Norbert (din Nürnberg). Dacă stăteam o lună

împreună, aş fi-nvăţat niţică germană. Ne-mprietenisem, mă lua cu el prin oraş... Vrând-nevrând trebuia să-i deprind vorba. Cum se-ntâmplase că tocmai rămăsese fără bani, i se furaseră, a trebuit s-ajungă la consulatul german (l-am descurcat eu cu ceva engleză) s-anunţe un coleg din Germania pentru a primi mărci împrumut. Şi-n perioada ceea mânca de la mine pâine cu usturoi (să mor dacă mint!)... românii ceilalţi îi dăduseră nişte mărunţiş...

Jucam şah cu bulgarul-turc, şi zicea el la regină ţarina... Pentru mine, suna comic! Apoi înfuleca pâine cu... lubeniţă – parcă-l văd! Iar, ciudat! Când a plecat neamţul, mi-a lăsat mie aproape tot bagajul său: maşină de ras, săpun, sticlele goale de bere (pe care le-am vândut), cămăşi, ciorapi (spălaţi şi nespălaţi), prosoape, pantaloni verzui (de soldat german!)...

„— *Na, mă, că tu eşti emigrant!*".

Toată averea mea pentru 19 luni în Turcia (Acibadem în partea asiatică, iar din septembrie 1989 mutaţi în Ankara). De la Şan au dat cu mine-n lagăr! Aici am dus o viaţă de câine: muncit la roabă, scos cuie din blăni, făcut beton, polizat, vopsit, încărcat bălegar, tradus, şlefuit marmură...

Am emigrat foarte greu, a fost un calvar!... Unii refugiaţi au aşteptat săracii şi 3 ani – în vreme ce familiile lor rămăseseră în ţară. Nu se ştia unde, când vom scăpa din acel infern de camp pestriţ: multe naţionalităţi, bătăi, beţii...

Şi-n America a fost extrem de dificil în primele luni. Nu găseam muncă, nu-nţelegeam engleza... A trebuit să mai aştept încă 11 luni până când familia mea să primească viza americană! Copilul cel mic se născuse după „fuga" mea. Nu l-am văzut decât la 2 ani şi jumătate!

Lucrez în prezent ca inginer de software la Corporaţia Honeywell din Phoenix, Arizona. Posibil ca din februarie ori iulie a.c. să fiu concediat... Şi-atunci o iau din nou de la zero...

Colegii de serviciu au fost drăguţi cu mine. La sosirea familiei mi-au dăruit haine, veselă de bucătărie şi mi-au făcut surpriza de a-mi publica o parte dintre manuscrisele de matematică tratând un subiect de Teoria Numerelor (concepute pe când eram student la

Craiova, eu inversând primul articol în *„Analele Universităţii Timişoara”*, 1980: *„O funcţie în teoria numerelor”*): cărţulia, mai în glumă, mai în serios, Funcţia Smarandache. Americanilor le place să fie nostimi, neprevăzuţi (fun-i).

— Cum este SUA pentru românul speriat de comunism şi de sărăcie?

— Găsirea unui job este o problemă dură. Stilul de a căuta diferă total de cel ştiut în ţară (resume-uri, interviem-uri...). America şochează, sperie, atrage, respinge... Câţiva inşi sosiţi din lagăr (după bani!) n-au rezistat decât 6 luni-1 an şi s-au întors în România. În jur de doi ani durează perioada de acomodare – după cum mărturiseau români mai vechi.

Dacă găseşti un job, totul vine de la sine: bani, confort... Deşi există instabilitate crescută.

Plecând din comunism – unde statul decidea pentru fiecare -, în capitalism trebuie să te descurci singur. Nu mai aştepţi pomană de la cineva (umbrela protectoare ori perturbatoare a sistemului), că să alergi, să ai noroc...

— Cum se comportă românii în comunităţile româneşti din SUA şi românii din diasporă, în general?

— Primii paşi pe tărâm străin îl faci sprijinit de românii exilaţi. Pe mine m-a luat în primire, găzduit, sfătuit, d-l **Ioan Nicoară** de la *„Tolstoy Foundation”*. Bisericile şi cluburile/centrele culturale îi mai unesc pe români. Împărţim ziare româneşti (din ţară ori de-afară) între noi, mai rar cărţi româneşti. Ne transmitem la telefon veşti din România de la rude, prieteni.

Desigur există şi divergenţe. S-a înfiinţat **Asociaţia Românilor din Arizona** (1992): preşedinte **Laura Georgescu** (de la Phoenix Refugee Center), vicepreşedinte **Ioan Nicoară**. Iar un student la doctorat în Tempe (Arizona Satte University) a încercat să formeze **Asociaţia Studenţilor Români din America** (1991). Recent, d-l Nicoară a pus bazele filialei din Arizona a **Societăţii *„Avram Iancu”*** (cu sediul în Cluj) pentru sprijinirea relaţiilor cu Transilvania.

— Ce este *Fundaţia „Tolstoy”*, de ce poartă acest nume, şi cu

ce se ocupă ea?

— **Fundaţia** *„Tolstoy"* este o organizaţie de stat, care se ocupă de integrarea emigranţilor proaspăt sosiţi în societatea americană. Cea care a iniţiat-o era nepoata marelui scriitor rus **Lev Tolstoi**, de unde şi această denumire.

— **Ce este curentul paradoxist, prin ce se manifestă el în SUA, şi ce adepţi are în lume? Există publicaţii care-l servesc şi susţin?**

— Mişcarea literară paradoxistă s-a născut din refuzul de a crea într-o societate ermetică unde până şi simţurile erau controlate. Deci, a scrie fără a scrie, a face literatură fără literatură...

În final, M.L.P. a generalizat noţiunea de literatură, incluzând în sfera acesteia elemente diametral opuse. De pildă, la Festivalul Internaţional de Poezie (Bergerac, Franţa, 13-14 iunie 1992) am vorbit despre poezia tridimensională, astfel:

„• *o floare propriu-zisă reprezintă un poem;*

• *o rachetă luându-şi zborul reprezintă un poem;*

• *un trecător pe stradă reprezintă un poem ajungându-se până la poezia nedimensională (folosindu-ne de forma abstractă a matematicii), poezii în spaţii Banach, poezii în spaţii Riemmann...*"

Contrar celorlalte avangarde, Parasoxismul nu neagă curentele-şcolile-operele anterioare, Ci le extinde spre infinit! Literatura obiect – preluată întocmai din natură, nealterată.

În SUA editez revista ***„The Paradoxist Literary Movement Journal"*** (multilingvă), la care te invit să colaborezi (dacă ţi face plăcere!). S-a publicat volumul eseu (dens, documentat, punând punctul pe I): ***„Mişcarea Literară Paradoxistă"*** de **C.M. Popa** din Craiova. În prezent, se află sub tipar o ***„Anthology of the Paradoxist Literary Movement"*** (de **Jean-Michel Levenard**, **Ion Rotaru**, **Arnold Skemer**): comentarii în franceză, română, engleză, spaniolă, portugheză, italiană,... cambodgiană, chineză privind paradoxismul.

Are adepţi în vreo 20 de ţări, sau mai bine. Corespondenţa mea poştală mă sufocă, mă sleieşte de puteri. Nu mai am timp şi de altceva.

— Cartea apărută în ţară – „*America – paradisul diavolului, jurnal de emigrant*" – a fost bine primită de publicul din România. Urmează o alta, o continuare a ei? Ce alte planuri scriitoriceşti şi editoriale ai?

— Sunt prins până peste cap în acest paradoxism şi nu pot (din păcate oare?) completa prea mult jurnalul. Doar vagi impresii, nimicuri în ultimul timp. Sunt şi derutat. În ce direcţie s-o apuc?

În 1993 îmi vor apare primul roman intitulat în mod paradoxist Nonroman (!), şi primul volum de piese de teatru ***Metaistorie*** (trilogie: „***Formarea Omului Nou***" (!), „***O lume întoarsă pe dos***" şi „***Patria de animale***"). Tratează tema totalitarismului. Au fost compuse în perioada dictaturii... cu frica în sân de-a nu fi descoperite... Le-am ascuns, înainte de-a evada, în podul casei de la Bălceşti (un exemplar), şi-n... vie! (îngropat un alt exemplar, pus într-o cutie de fier, lângă un piersic)...

Încercasem să scot peste graniţă nişte lucrări printr-un verişor marinar pe Dunăre, dar băiatul de teamă (cred că făcuse pe el!) a ars o parte. Sute de pagini de manuscrise am pierdut, altele mi-au fost confiscate de Securitate, bănuiesc (fiindcă 3 plicuri mari, groase, expediate recomandat din Craiova, la începutul lui septembrie 1988, către **Chantal Signoret** în Franţa, traducătoarea volumului meu de poeme „***Formule pentru spirit***"... n-au ajuns la destinaţie! Păstrez şi acum chitanţele de la poştă!)...

— Ce tratează noua apariţie („*Nonroman*")?

— Disperarea intelectualului într-un sistem totalitar. Proză barocă, eseistică, în mod ciclic. Semi-autobiografică în contrasens. Despre îndobitocire.

— Ce înseamnă un week-end în stil american sau cum se distrează americanul în cursul săptămânii sau la sfârşit de săptămână?

— Americanul simte nevoia, în week-end, să iasă (to go out). Îşi suie familia în maşină, apoi merge la un picnic, sau restaurant, fie vreo localitate turistică din jur (până la 100-200 mile). Ori la film – cinematografele mai rezistă. Alţii-s ahtiaţi după fotbalul american (un fel de rugby), baseball (asemănător cu oina noastră),

baschet...

Destui lucrează şi-n week-end ore suplimentare. Aici se munceşte mai mult decât în Europa!

— Cum este privită în SUA Puterea de la Bucureşti? Cum au fost receptate acolo „incidentele" cu minerii şi diversele „întâmplări" mai puţin democratice din România?

— **Iliescu** nu este agreat pe motiv că a fost comunist. Dar se trece cu vederea, de pildă, că şi Geza Domokos de la UDMR a fost membru CC al PCR. Interesul politic poartă fesul! Incidentele cu minerii etc. au fost criticate în mass-media. Vreau să subliniez, totuşi, că americanul de rând se interesează puţin de politică – incomparabil mai puţin decât românul de rând. Americanul de rând este preocupat de uvertura unui business, cum să-şi investească banii, cum să câştige cât mai mult. Nu pierde timpul cu baliverne!

— Există vreo formulă a reuşitei în viaţă în SUA?

— Munca. Zbaterea. Şi, mai ales, şansa.

— Ce ar trebui să facă românul dornic de o viaţă mai bună şi speriat de comunism, care ar dori să devină un cetăţean onorabil al SUA?

— Să obţină viza americană! Ori să intre ilegal pe teritoriul SUA şi să ceară regulat vize (de lucru, de rezidenţă, de azil...) – dar asta nu mai e „onorabil"!

— Personal, ce crezi despre situaţia politică a României de azi şi în ce măsură crezi (în raport de modul cum e văzută în SUA) că ea va fi, până la urmă, acceptată ca naţiune onorabilă şi în curs de democratizare?

— Procesul de democratizare este ireversibil. Nimeni nu se mai poate opune.

Un regizor francez, **Jean-Paul** Micouleau, de la Institute d'Études Françaises din Istanbul, estima cam la 10 ani perioada de tranziţie spre libertate a ţărilor de Est. Etapă grea...

— În ce fel (ca cetăţean american) crezi că va schimba politica SUA noua administraţie Clinton?

— Eu nu-s încă cetăţean american. Am nevoie de 5 ani locuiţi

aici. Clinton sprijină pătura mijlocie a populației (din care fac și eu parte). Bush era cu High Society (fost și director CIA). În ceea ce mă privește, mă bucur că Bush n-a fost reales! Colegii mei făceau poante pe seama lui:

„— *De ce merge economia americană prost?*".

„— *Fiindcă avem tufiș la cârmă!*".

(*Bush* = arbore, tufiș; *Office* – oficiu, aici: Casa Albă).

— Cu cine ai „votat"?

— Cu nimeni! N-am avut drept de vot, nefiind cetățean. Aș prefera pe Perot (un tehnocrat). De minciunile politicienilor (de stânga, ori dreapta) sunt sătul până-n gât. Bush declara, înainte de-a fi ales, în campania din '88, că nu va mări taxele. După înscăunare, în '89, prima măsură luată a fost mărirea taxelor!! Și-atunci??

— Te-ai reîntors în România vreodată și în ce condiții?

— Voi reveni în țară cel mai târziu spre pensie... ca scriitor de limbă română, în străinătate mă ratez. Sau mai devreme (în funcția de vitregia care mă va aștepta!)...

Decât să mătur străzi ori să spăl vase în America – mai degrabă profesor în România.

Limba-mi rămâne aici neevoluată, izolată. Vreau să m-abonez la o revistă literară, poate **„*Literatorul*"**, dacă n-a dat faliment, să-mi mențin prospețimea vocabularului. Mențin o bibliotecă minusculă din clasicii români, și corespondență epistolară cu prieteni și rude.

„OLTENIA NU-I O FICȚIUNE PE HARTĂ, CA-N AMERICA, UNDE HĂRȚILE SUNT TRASE CU RIGLA"

Interviu: Adrian Dinu Rachieru – Florentin Smarandache

— D-le Florentin Smarandache, să pornim de la o inatacabilă constatare: sunteți oltean. Vă reamintesc că într-un faimos eseu (Sociologia și metafizica Olteniei), P. Pandrea făcea remarca: „Noi suntem olteni; peste acest destin nu putem trece". Ați putea trece peste acest destin? Au oltenii un (alt) destin?

— Probabil că nu, deși nu m-am gândit la spusele lui Petre Pandrea. Când eram mic, și mă lua mama prin stațiuni, se spuneau tot felul de bancuri pe seama oltenilor. Și asta mă enerva, mă supăra. După o vreme m-am obișnuit și nu mai băgam în seamă. Unele bancuri vechi, puerile chiar, mi le-amintesc și astăzi:

a) Cum fac oltenii laptele praf? Suie vaca în avion și-i dau drumul! Să se facă praf.

b) De ce-și fac oltenii casa rotundă? Ca să nu se-ascundă hoții pe la colțuri!

c) Olteanul și bănățeanul în tren:

— Oltene, zice bănățeanul, hai să spunem fiecare câte o ghicitoare. Dacă eu nu o ghicesc pe-a ta, îți dau zece lei, iar dacă tu nu ghicești întrebarea mea îmi dai doi lei.

Se-nțeleg ei. Și bănățeanul spune o ghicitoare, olteanul nu știe, și-i plătește doi lei. Vine rândul olteanului.

— Ce se scoală dimineața în două picioare, la prânz merge în șapte, iar seara se culcă în cinci?

Se gândește bănățeanul, se gândește.

— Mă, oltene, nu știu. Uite, îți dau zece lei. Dar spune-mi și mie care-i răspunsul.

Olteanul: – Na doi lei, că nu știu nici eu!

Dar nu ne lăsam nici noi, oltenii, mai prejos, şi născoceam contra-bancuri:

a) De ce poartă oltenii pantofi cu vârful ascuţit? Ca să-şi facă loc printre proşti. Etc.

Şi atunci mă bucuram că sunt oltean. Chiar ziceam că-s „*pur sânge*", fiindcă eram din raionul Olteţu, dar pe urmă am găsit alţii „*mai olteni*" ca mine: din satul Olteţu, raionul Olteţu, regiunea Oltenia. Aşa mă gândeam eu!

Şi, apropo de obârşia noastră, eram pe vremea copilăriei şi adolescenţei un suporter nebun al Universităţii Craiova la fotbal. În stare să mă bat cu oricine pentru Oblemenco şi ai lui. Când Craiova bătea, explodam.

— Ei bine, acelaşi Petre Pandrea încerca o definiţie plauzibilă, propunând un specific: Oltenia e „o realitate sufletească şi antropologică" sau o ficţiune cartografică? Există, oare, un specific?

— Există, desigur. Oltenia nu-i o ficţiune pe hartă, ca-n America, unde graniţele sunt trase cu rigla, ci un suflet românesc pur. Oltenii sunt mari patrioţi.

— În fine, Pandrea vedea în Oltenia un rezervor de energie. Dacă vă amintiţi, chiar Muntenia devenea în ochii lui „un fel de hintreland oltenesc", iar Bucureştii – o colonie (fireşte, oltenească). Are această provincie o vitalitate excesivă?

— Da. Uneori, chiar oltenii sunt o colonie a lor înşişi!

— Despre „forţa de propulsie" a Olteniei s-a tot vorbit. Condiţia de oltean este o şansă?

— Depinde (de oltean şi de condiţie).

— Vreau să vă reamintesc că despre spiritul oltean comentariile, acceptând ca o evidenţă vioiciunea inteligenţei, împing discuţia spre latura strict negustorească, spre mercantilism. Acceptaţi? Vă recunoaşteţi?

— Eu mă consider un neiscusit negustor, mi-e chiar ruşine să fac pe vânzătorul.

— Câte ceva despre migraţiunea oltenească sau, cum s-a spus, despre imperialismul oltenesc. Cuceresc oltenii lumea? Au

nevoie ei de „spațiul vital"?

— Migrațiunea e caracteristică tuturor. Poate oltenii exced. Acum vrem să cucerim... America!

— Bun, sunt ei expansioniști? Vă recunoașteți în stilul agresiv, robust, locvace? Aveți un libido dominadii (pofta de a domina)? Sunteți ispitit de „voința spre putere", dv. care ați fost aici un hărțuit? Chiar, povestiți-ne necazurile autohtone și apoi, negreșit, aventurosul dv. traseu. Paradisul e în altă parte? Sau, mai pe românește: există, undeva, Paradisul?

— Nu am valențe de dominator. Ceea ce mă (s)forțez: răspândirea unor idei și colaborare cu toată lumea. Pentru mine, Paradisul a fost într-adevăr în altă parte. În Craiova m-am simțit rău (ca elev într-un internat rigid). Din Craiova se pleacă, nu se vine. Sunt agresiv și locvace când mă enervez.

— Deci, cum vă simțiți în America?

— Și bine, și rău. Parcă izolat. Aș vrea să am confortul material american, dar să trăiesc printre oamenii mei în România.

— Dar America e un continent. Integrarea dv. privește o micuță comunitate. Slujba vă seacă. Când mai găsiți timp pentru celelalte?

— În orășelul actual, Gallup, n-am nici o cât de micuță comunitate românească. Fierb în suc propriu! Mă năpustesc pe telefoane și scrisori în țară.

— Cum e exilul românesc? Îi cunoașteți pe marii noștri americanizați? Să începem, de pildă, cu Matei Călinescu... Sprijină ei afirmarea altor români?

— Nu prea-i cunosc pe „marii" americanizați. Nu prea sprijină ei pe nimeni (nici măcar pe... mine!). Fiecare pentru el – asta-i legea în Occident. Și e păcat. Dacă unul s-a (mai) realizat, celălalt îl pizmuiește.

— Să ne întoarcem la așa-numita literatură a exilului românesc. În primul rând să definim condiția exilului. Care a fost motivația? Cum se vede – de la distanță – cultura noastră?

— Eu am fugit (*„Jurnal de lagăr"*, vol. I și II) în 1988, fiindcă simțeam că mă înăbuș. În Turcia parcă picasem din lac în puț.

Privind cultura noastră de la distanţă nu se cam observă.

— Este acest segment postbelic – cum susţin atâtea voci cârcotaşe. O „*Sahară a spiritului*"? A fost România un deşert cultural?

— Nu cred. Însă, a favorizat pe unii, şi a distrus pe alţii. Eu am fost dintre cei terminaţi (şomer), interzişi (cărţile puse la index, la Biblioteca Judeţeană Vâlcea – zona natală), urmărit de Securitatea din Craiova.

— Noi am mizat atâţia ani pe complicitatea cititorului. De unde literatura „îmbrobodită", aluzivă, stilul esopic. Cenzura, în atâtea rânduri, a fost păcălită sau, mă rog, s-a lăsat păcălită. Programul dv. literar a fost o reacţie la context?

— Da. Aşa s-a născut Paradoxismul, ca o reacţie antitotalitară, camuflată: să faci literatură fără să faci literatură! Ciudat, nu? Sau, din anti-literatură să naşti literatură.

— Ce am putea zice despre soarta culturii acum? Este vorba de o criză culturală sau, mai degrabă, una a mijloacelor? E un teribil dezinteres pentru cultură. Cititorul ne-a părăsit?

— Convergem spre Occident. Cultura „de consum" ne va căuta. „Cititorul" nu va fi decât unul interesat. Lumea va umbla tot mai mult după bani, nu după cărţi de citit.

— Oricum, politizarea ei este evidentă. E feroce această mentalitate, împinsă în valorizarea politică. Adică „funcţionează", credem, reţeta proletcultistă întoarsă pe dos. Cum vedeţi dv. lucrurile?

— Aveţi dreptate. Se cade în păcatul comuniştilor, şi anume: evaluarea artistică, ba şi ştiinţifică din motive politice, chiar şi religioase. În Vest s-au acordat şi premii Nobel pentru literatură din raţiuni politice.

— Credeţi că marea noastră literatură s-a scris în exil? Doar din afară se pot întocmi clasamente corecte? Noi, cei rămaşi, suntem incapabili să ne „măsurăm" valorile?

— Marea literatură s-a scris şi-năuntrul şi-n afara graniţelor. Nu cred că-i o regulă. Desigur, o şansă mai mare o au scriitorii din ţară (fiind în mijlocul viesparului artistic, şi-având publicul de partea

lor).

— Sincer să fiu, e prosperă încă prejudecata centrelor străine de omologare. Abia după ce străinătatea ne arată cu degetul anumite valori le acceptăm şi noi. Poate fi parisolatria o soluţie?

— Cred că datorită forţei de propulsie a centrelor străine, în special, vestice. Ele proiectează în Univers o personalitate. Noi nu avem această putere din cauza limbii mici şi-a ţării mici. Şi-atunci, un român lansat în Occident devine recunoscut nu numai în România, dar şi-n alte ţări.

— Adrian Marino punea astfel problema, strigând – prin exemplul domniei sale – dilema: a fugi în Europa sau a aduce Europa acasă. Dv. aţi „fugit" în America. Cum este exilul românesc acolo?

— Divizat, separat în mici oaze. Cotidianul te seacă de puteri! Timpul trece şi-mi dau seama târziu că n-am mai creat nimic, iar la acest interviu răspund abia după... trei ani!

— Dar cultura americană? Bântuie confuzia dintre cultură şi civilizaţie. Ce şanse acordaţi culturii?

— Cultura americană? Există un dezinteres în masă! Doar vârfurile, cazuri izolate. Cultura a decăzut în detrimentul ştiinţei, tehnicii, şi al revoluţiei informaţionale.

— Vom reveni, negreşit, asupra subiectului. Cum vedeţi – din New Mexico – integrarea culturală? Ce se ascunde îndărătul acestei sintagme? Ce înseamnă „*a te integra*"?

— Din punctul meu de vedere încerc să-mi traduc operele în engleză, să iau contact cu scriitorii de prin diverse ţări, să am cărţi în cât mai multe biblioteci mari, piesele de teatru să-mi fie jucate de companii străine, să obţin adepţi cât mai mulţi la paradoxism. Deja pe Internet există un Web-site (abia în vara lui '98 am învăţat să creez, în limbajul HTML, Homepage) cu poeme într-un vers, poeme haiku, manifeste paradoxiste (în afara unor noţiuni matematice, precum Funcţii Smarandache, Secvenţe Smarandache, Constante Smarandache şi Paradoxuri Smarandache – prinse într-o enciclopedie matematică americană) se găsesc la: ***http://www.gallup.unm.edu/smarandache*** (le puteţi accesa şi din

Timişoara dv.). În prezent, mă omor cu o specie nouă de poezie: Distihul Paradoxist, care se defineşte ca un poem în două versuri, astfel, încât al doilea contrazice pe primul, dar împreună au un înţeles unitar definind (ori făcând o punte de legătură) cu titlul. De exemplu: ***Perpetum Mobile/Într-o stabilă/Instabilitate.***

„PÂNĂ NU SIMȚI, NU POȚI DA OPERE DE DIAMANT“

Interviu: Ada Cârstoiu – Florentin Smarandache (februarie-aprilie 1998)

A.C.: — **Domnule Smarandache, afirmați cu convingere că nu faceți literatură, dar cuvintele vă condamnă (trădează). Vreți să convingeți că antiliterați literatura literând-o? Literaturizați atunci limba?**
F.S.: — Stilul tău mă impresionează! (Paradoxează, mai rău!). Nu vreau să limitez literatura, ci s-o extind prin non-literatură. Antiliteratura devine, inevitabil, literatură. E o mutație a polilor. O convergență și divergență dintr-una într-alta. Ca o ameobă fără forme fixe, fluidă. Limba dispare: de exemplu, în *nonpeme*. Într-adevăr, vrei să faci ceva în viață și-ți iese invers!
A.C.: — **Dacă ar fi să discutați termenul „*paradox*“ prin șapte cuvinte, care ar fi acelea?**
F.S.: — Termenul „*paradox*“, în șapte cuvinte, ar însemna: ***posibilul e imposibil și imposibilul e posibil.***
A.C.: — **Vă ajută matematica în descoperirea ideilor paradoxiste? Unde sunt punctele comune? În care spațiu trebuie căutate?**
F.S.: — Matematica mă ajută să nu mă filologesc rău, să mai fiu și rațional, și inventiv, să gândesc și contrasens. Matematica mă ajută încurcându-mă!
A.C.: — **Modul personal de a zice vă creează probleme?**
F.S.: — Da, și încă multe!
A.C.: — **Privind realitatea, cursul vieții, și gândindu-vă la faptul că ce e azi nu e – poate – mâine, care ar fi termenul care ar urma paradoxismului?**
F.S.: — Post-paradoxismul.

A.C.: — Credeţi că, dacă nu aveaţi traiectoria ştiută, mai descopereaţi noţiunea?

F.S.: — Probabil că nu. Sociologia culturii. Interrelaţia dintre biografie şi operă. Amm avut nororc, vorba aceea, de ghinion! Sau: ferice de poeţii nefericiţi! Până nu simţi, nu poţi da opere de diamant. Durerea se preface în nestemată, ca la scoica perla rezultată din gunoiul care o pătrunde – pentru a-l anihila.

A.C.: — Pornind de la însemnarea făcută de Dumitru Ichim în *Paradoxologia vieţii şi ispita de neant*, „*creştinismul este cel care a înălţat paradoxologia pe culmi taborice*", vă întreb dacă credeţi că această ştiinţă derivă din religie, dacă acestea două au elemente comune.

F.S.: — În *largo sensu*, cred. Mă gândesc, paradoxal poate, la religia ştiinţei şi ştiinţa religiei, la un melanj umano-ştiinţific.

A.C.: — Cele câteva cuvinte care pot fi descifrate de pe coperta volumului *Scrieri defecte* trebuie să producă un efect cititorului? Este un fapt aleatoriu?

F.S.: – Ai ghicit. Ca un algoritm aleatoriu. *Scrieri defecte* cuprinde experimente: intertextualitate, hipertext, cititorul devine scriitor, textul dispare (înlocuit de imagini), limbism (aş exagera), plagiat (neplagiat!), stil al non-stilului (în răspăr). Etc.

A.C.: — Cum aţi reuşit să grupaţi, în volumul *Prin tunele de cuvinte*, într-un cuvânt-cheie, o sintagmă?

F.S.: — Ca să fiu sincer, am observat, lecturând versuri, că unele poeme s-ar reduce, în esenţa lor, la o singură metaforă ori idee-cheie – restul fiind balast. Şi-atunci: ce rost ar mai avea suprafaţa întinsă, covorul de litere?

„AM LUCRAT CU MULŢI ROMÂNI; MI-A FĂCUT PLĂCERE SĂ-I AJUT..."

Interviu: Florentin Smarandache – Ioan Nicoară

F.S.: — Domnule Ioan Nicoară, vorbiţi-ne despre începuturile dv. în ale emigraţiei: lagărul din Italia, sosirea în SUA, greutăţi ale începutului, deprinderea limbii, găsirea unui serviciu...

I.N.: — Sosisem în Italia (cu paşaport pentru vizită) chiar la începutul lui 1981, unde am cerut azil politic. Mi s-a spus că Italia e o ţară de emigranţi... că peste o jumătate din italieni trăiesc în afara frontierelor lor...

Am cerut Franţa sau Spania, dar mi s-a spus că trebuie să ies din Europa. Aveam trei opţiuni: Australia, Canada sau SUA. Deci: engleză, engleză, engleză. Încercasem, în ţară, să învăţ şi această limbă, dar văzând că are mai multe excepţii decât reguli, m-am lăsat păgubaş.

În lagărul din Latina nu pot spune că mi-a fost greu; doar că era un stagiu, o perioadă de stagnare şi, ca s-o fac mai plăcută, am călătorit mult în sus şi-n jos prin peninsulă.

În „*Campo di Profughi*", am lucrat la administraţie, secretarul directorului adjunct, Cafiero, şi, de asemenea, eram solicitat şi de *brigadiere* Marciano ca interpret, ori de câte ori soseau români în lagăr.

Lucram doar 3 sau 4 ore pe zi, pentru un salariu de 3-4.000 de lire. Aşadar, cu plata de pe o zi, de abia dacă luam două bilete de cinema.

Când n-aveam bani pentru excursii, stăteam şi pictam. Era şi aceasta o mică sursă de câştig şi o petrecere a timpului.

Fiindcă în ţară răbdasem destulă foame, mâncarea de aici mi s-a părut bună şi îndestulătoare, încât m-am „pus pe picioare" bine.

Am aterizat pe aeroportul din Finix (eu îl scriu cum se citeşte), la 1 septembrie 1981 şi, la ieşirea din avion, mă ardea aerul în faţă. Am crezut că e vreun incendiu prin apropiere.

Acum suntem la 23 septembrie şi termometrul începe să coboare puţin sub 40 de grade Celsius. Slavă Cerului...

Nici un început nu este uşor. O asociaţie catolică, ce-mi făcuse garanţia, mi-a găsit de lucru, după două săptămâni: spălător de vase la restaurantul lui Mancuso. M-au întrebat dacă accept...

— Sigur că da, accept orice...

Mă plăteau cu 3 dolari şi 35 cenţi pe oră, dar lucram numai 6 ore pe zi; 5 zile pe săptămână. Din cei 390 $ lunar, două sute se duceau la chirie, 30-40 la autobuz, 70 pe mâncare, apoi ustensile personale, timbre, haine, încălţăminte... şi-mi mai scăpau câte 15-20 $ lunar, să-i depun la bancă. Într-un timp, am mai luat şi un al doilea serviciu, ca să-mi pot plăti şi avionul cu care venisem din Roma, dar nu-mi mai rămăseseră decât câteva ore de dormit, spre dimineaţă şi, după trei luni, extenuat, am fost nevoit să renunţ la el.

După 7 luni de muncă serioasă la Mancuso, mi-au crescut salariul cu 15 cenţi pe oră. Dificultăţile de comunicare nu le-am prea simţit. D-l Mancuso vorbea italiana, iar doi bucătari vorbeau spaniola. Astfel că nici nu ştiu când am învăţat şi engleza (pe care însă n-o vorbesc perfect nici acum).

F.S.: — **Care-i diferenţa dintre emigranţii români ai anilor '80 şi cei din anii '90? Mă refer la condiţii de acceptare, atunci şi acum, acomodarea de atunci şi de acum.**

I.N.: — Diferenţă nu prea este. A fost greu să începi de la 0 şi în '80, şi în '90. De vreo doi ani, dosarul cu România este închis. Guvernul SUA consideră România ca ţară democratică şi nu mai dă azil politic românilor. În vara anului trecut, când m-am dus prima dată în ţară, mi-am dat seama că acum e democraţie. Că viaţa e grea, că economic stă rău de tot, asta-i o altă poveste.

Acomodarea se face mai ales pe persoane: cei ce-au dus-o binişor acolo, aici li se pare foarte greu; cei ce-au dus-o greu acolo, se adaptează mai uşor la greul de aici.

În general, viaţa e mai uşoară aici, dar se munceşte, nu se chiuleşte, ceea ce consider just. Cei ce-au venit tineri au prins şi limba mai repede; s-au adaptat mai uşor. Cei ce şi-au petrecut 40-50 de ani acolo, aici doar vegetează, cu gândul la ziua întoarcerii. Unii s-au întors.

Vreau să menţionez că, fără a şti cât de cât engleza, nu te

acceptă nici la o muncă de corvoadă. Dar americanii nu râd de tine dacă vorbeşti stâlcit, ci caută să te ajute.

F.S.: — **Au trecut prin mâna dv., lucrând la Tolstoy Foundation, mulţi refugiaţi români. Ce amintiri vă leagă de aceştia? Cum s-au descurcat românii stabiliţi în Arizona?**

I.N.: — Desigur că, între alte naţionalităţi, am lucrat şi cu mulţi români. Mi-a făcut plăcere să-i ajut, să-i duc pe la diferite oficii (inclusiv la doctor) şi să interpretez pentru ei. Unii buni, alţii mai puţin buni. Unii mai ambiţioşi, au tras din greu (serviciu şi şcoală), reuşind să-şi echivaleze diplomele din ţară. Alţii abia trag de la o lună la alta, să-şi plătească datoriile. Unii s-au mutat prin alte state, nesuportând fierbinţeala, alţii au avut rude sau prieteni prin alte mari oraşe americane. Cu mulţi încă mai ţin legătura.

F.S.: — **De curând s-a înfiinţat Asociaţia Românilor din Arizona. Ce activităţi socio-culturale s-au desfăşurat în cadrul comunităţii româneşti? Ce planuri aveţi pe mai departe?**

I.N.: — Asociaţia Română din Arizona am înfiinţat-o anul trecut, cu d-ra Laura Georgescu (o persoană cu mult suflet pentru cauza românească). Această asociaţie funcţionează pe lângă Arizona International Refuge Consortium, unde mai sunt constituiţi afganii, angolezii, laoţienii, vietnamezii, somalezii şi, mai recent, s-au constituit şi irakienii.

Fiind la început de drum, n-am avut încă prea multe activităţi. Am participat şi noi, în cadrul Consortium-ului, la festivitatea anuală, unde au fost prezente şi oficialităţi ale statului Arizona, inclusiv senatorul Dennis De Concini. Pe fondul *Baladei* de Ciprian Porumbescu, d-l Mircea Deheleanu a făcut o scurtă expunere despre ţara noastră; s-au prezentat apoi câteva jocuri populare şi costumaţie naţională.

La 6 noiembrie, se desfăşoară aici „1993 Sunnyslope Village Fair", organizat de Western International University. E o serbare anuală de diversităţi. Am solicitat în acest scop grupul de dansatori de la Biserica Ortodoxă Română „Sf. Ioan Botezătorul". Vrem să prezentăm mâncăruri şi costumaţie specifice, muzică şi steagul ţării. Vor fi şi de la televiziune acolo.

"PĂMÂNT ROMÂNESC ÎN AMERICA"

Interviu: Florentin Smarandache - Cornel Pop Ianuarie 1994

F.S.: — D-le Cornel Pop, vorbiţi-ne, în calitate de membru în Consiliul Parohial al Bisericii Ortodoxe „Sf. Ioan Botezătorul" din Phoenix, despre acest lăcaş creştin românesc în Phoenix-Arizona (SUA), când a luat fiinţă, când a început zidirea, probleme financiare, sponsori etc., deci un mic istoric.

C.P.: — Biserica „Sf. Ioan Botezătorul" de aici, din Phoenix, a luat fiinţă în urmă cu 11 ani, deci anul trecut am sărbătorit 10 ani de la înfiinţare.

În anul 1982, un grup de români „rătăciţi" pe aceste meleaguri a hotărât să înfiinţeze o biserică ortodoxă românească, pentru ca să aibă unde să se roage, dar în acelaşi timp acesta a devenit un punct de gravitaţie pentru mica comunitate, pentru că oamenii s-au adunat şi se adună ca să-şi povestească necazurile şi bucuriile, să caute soluţii la problemele cu care s-au confruntat şi se confruntă.

În cursul acelui an, ei au făcut toate demersurile necesare pentru înfiinţare, iar la începutul anului 1983, acesta aceasta a fost înregistrată ca o organizaţie care nu aduce profit (*non-profit organisation*), aşa cum se procedează prin aceste locuri. Vreau să menţionez aici că toate bisericile din această ţară au şi trebuie să aibă acest statut.

La început, au închiriat o sală de clasă, după un timp s-au mutat într-un garaj, timp în care au început să adune bani pentru cumpărarea unui „petec" de pământ, în ideea ca pe viitor să construiască o hală multifuncţională, după care, atunci când posibilităţile financiare le vor permite, să construiască biserica propriu-zisă.

În anul 1988, am cumpărat pământul la adresa 374 a W. Behrend Drive, Phoenix Az. 85308, iar la începutul anului 1989

am început construirea halei, cu un apartament pentru preot, hală în care „ne-am adus" și biserica. Această hală o folosim la toate: slujbe religioase, nunți, botezuri, mese comune, spectacole culturale etc.

Vreau să menționez că acel grup de români care a înființat biserica aceasta a dus greul, făcând eforturi financiare cu totul și cu totul deosebite. Aș vrea aici să amintesc câțiva dintre ei, și anume: John Brejea, John Omoran, George Barac, George Zivan, Dimitrie Pascu, John Nan și alții.

Vreau să mulțumesc pe această cale sponsorului anonim, fără de ajutorul căruia **nu am fi putut** începe construcția, el ajutându-ne cu o sumă substanțială.

F.S.: — **Prezentați-ne ceilalți membri din Consiliul Parohial.**

C.P.: — Din consiliu mai fac parte următorii: Peter Pascu – președinte, John Brejea și Ben Barbeș – vicepreședinți, John Ruzan – secretar, subsemnatul – casier, Peter Scoforu, George Ardelean, Mihail Gilezan, Dimitrie Pascu, Silviu Rohan, Justin Berechet, Ken McNouthou.

F.S.: — **Pentru supraviețuirea acestei organizații aveți nevoie de bani pentru acoperirea cheltuielilor legate de întreținere, ca apă, curent, împrumut, asigurări. Cum rezolvați aceste probleme?**

C.P.: — Într-adevăr, avem o grămadă de cheltuieli pentru a ne putea menține la linia de plutire, dar prin donațiile venite de la enoriași, prin mesele lunare pe care „Reuniunea de doamne" le organizează, vinderea lumânărilor, „darurile" primite duminica, în timpul slujbei religioase (coș), închirierea sălii etc., reușim să ne menținem.

F.S.: — **Cu câteva luni în urmă, am asistat la un spectacol susținut de *Clanul Bănică*, aflat în turneu prin Canada și SUA, cu Dan Spătaru, Loredana Groza, Mioara Lincon ș.a. Pe viitor, încercați să mai aduceți și alte formații din țară pe această scenă românească din Phoenix?**

C.P.: — Da, intenționăm ca și pe viitor să mijlocim asemenea spectacole cu artiști români în turneu pe aceste meleaguri.

F.S.: — **Există în Phoenix încă o biserică ortodoxă, trei**

penticostale şi două baptiste. S-ar putea cumva face o cooperare între aceste comunităţi româneşti, indiferent de religia fiecăreia? Mă gândesc mai mult la manifestări culturale comune.

C.P.: — Da, există aici, în Phoenix, mai multe biserici româneşti, aşa cum ai amintit mai sus.

În afară de biserica noastră, există încă o biserică ortodoxă, care se numeşte „Arhanghelii Mihail şi Gavril", dar este mult mai mică.

Din păcate, nu putem vorbi de cooperare între aceste biserici româneşti în nici un domeniu. Penticostalii şi baptiştii consideră activităţile culturale ca „lumeşti" şi nu vor să audă de ele.

Vreau să menţionez cu această ocazie că există pe aceste meleaguri foarte mulţi români care nu fac parte din nici una din bisericile amintite mai sus. Stau şi mă întreb dacă anii de educaţie ateistă din România au avut un aşa efect asupra lor. Am văzut cu ochii mei copii de români veniţi pe aceste meleaguri de 7-8 ani, dar care nu ştiu să facă semnul crucii ori să spună *„Tatăl nostru"*! Când spun aceasta, nu mă gândesc la copiii baptiştilor ori ai penticostalilor, care se roagă în felul lor, ci la copiii celor care se autoproclamă ortodocşi, dar care nu intră în biserică decât la Paşti şi la Crăciun, ori nici atunci!

MATEMATICIENII ROMÂNI, ÎNTR-O ENCICLOPEDIE DE 2000 DE PAGINI APĂRUTĂ ÎN FLORIDA

• Antigeometriile lui Florentin Smarandache au uimit lumea

În prestigioasa editură americană CRC Press (Boca Raton, Florida) a apărut la sfârşitul anului 1998 enciclopedia de 2000 de pagini *„CRC Concise Encyclopedia of Mathematics"*, de Eric W. Weisstein (ISBN 0-8493-9640-9), distribuită la nivel internaţional. Printre noţiunile catalogate în această enciclopedie matematică se află şi unele de provenienţă românească, care au uimit lumea ştiinţifică:

• *„Funcţiile Smarandache"* – Funcţia Pseudosmarandache (p. 1459), Funcţia Plafon Smarandache (p. 1659), Funcţia Smarandache (p. 1660), cea mai cunoscută, Funcţia Smarandache-Kurepa (p. 1661), Funcţia Aproape-Primordială Smarandache (p. 1661), Funcţia Smarandache-Wagstaff (p. 1663);

• *„Secvenţe Smarandache"* – sunt listate 41 astfel de secvenţe (p. 1661-1663), plus alte şapte secvenţe concatenate Smarandache (p. 310-311);

• *„Constante Smarandache"* (p. 1661). Cinci pagini largi din enciclopedie sunt dedicate acestor noţiuni;

• *„Paradoxul Smarandache"* (p. 1661). Cinci pagini largi din enciclopedie sunt dedicate acestor noţiuni.

Alţi matematicieni români citaţi: **M. Bencze, E. Burton, C. Corduneanu, C. Dumitrescu, I. şi S. Cojocaru, F. Iacobescu, I. Radu, J. Sandor, V. Sekeacu, L. Tuţescu.**

(P.P., ***România liberă***, nr. 2668/7 ianuarie 1999).

FLORENTIN SMARANDACHE - *DISTIHURI PARADOXISTE*

Ce este distihul paradoxist: două versuri antitetice unul altuia, dar care împreună se unesc într-un întreg, definind sau făcând o punte de legătură cu titlul. Distihul este ca o parabolă, hiperbolă, elipsă geometrică unitară la frontierele dintre artă, filosofie, rebus și matematică. **Dan Țopa**, care prezintă cartea, afirmă că acest curent literar s-ar fi dezvoltat în anii '80. Nu știm dacă avem de-a face cu poezie sau... jonglerie. Dovedește însă că mulți oameni de cultură din diaspora (d-l Smarandache este profesor la University of New Mexico, SUA) au nevoie, din când în când, să se relaxeze și atunci produc asemenea texte anecdotice care amintesc de absurdul lăsat în țară. Editura care a publicat cartea este ***Dorul*** din Danemarca.

(**Dan Stanca**, ***România liberă***, nr. 2725/15 martie 1999)

CONSTANTIN M. POPA - *MIȘCAREA LITERARĂ PARADOXISTĂ*

Florentin Smarandache rămâne, în primul rând, un insurgent. El luptă împotriva totalitarismului prin tot ceea ce spune, scrie și face. I-a rămas, din fericire, vie dorința de a construi. După primul moment al denunțării și demolării, urmează clipa de inspirație creatoare. Credem că românul Florentin Smarandache nu aparține, în ciuda unor evidențe analizate, categoriei teoriștilor textuali. Vehemența negației nu trebuie să înșele. Pe locul purificat va ridica noile edificii ale gândului și limbajului, chiar dacă au semnul întors. Ceea ce propune el nu este neapărat nou. Demersul său amintește, cum am arătat, experiențele avangardei istorice.

asumate însă din perspectivă postmodernistă. Nouă este credinţa că regenerarea va fi totuşi posibilă şi din neant.

Florentin Smarandache vine dintr-o cultură care i-a dat lumii pe **Tzara**, **Issou**, **Cioran**, **Eugen Ionesco** şi acest lucru se vede în dezinvoltura gesturilor sceptice, în obstinaţia cu care demască anchilozarea, în creditul acordat ***anti-*** şi ***non-literaturii***. Dar paradigma negării devine obiect literar, pentru că totul recade în literatură. Este un paradox inevitabil („*calamitate compromiţătoare*", spune Eugen Ionesco), demonstrat convingător de către **Adrian Marino**: „*A împinge literatura în imposibil, a proclama imposibilitatea oricărei literaturi, a te instala în negaţie şi a face din obstrucţia sistematică sensul însuşi al literaturii constituie esenţa acestei religii a absenţei literare*". Este însă vorba de „*moartea «vie» a literaturii şi a cărţii, prin refuzul de a scrie, care descoperă un «centru» alb de unde ar putea ieşi toate cărţile, toate textele posibile*". (Adrian Marino, ***Hermeneutica ideii de literatură***, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p.453). Florentin Smarandache a atins centrul alb. El impune imacularea sugestivă, o anume „*retorică*" a albului. Lipsa textului devine echivalentă „*literaturii*" fără text. Cu aceasta, literatura revine la esenţa sa.

De aici şi orgoliul lui Florentin Smarandache de a-şi revendica paternitatea unei noi mişcări literare: **paradoxismul**.

The Paradoxist Movement reconfirmă posibilitatea lărgirii literaturii prin concepte negative. Florentin Smarandache dovedeşte consecvenţă, curaj şi disponibilitate în susţinerea acestei idei generatoare de libertate.

(Phoenix • Chicago — Xiquan, **Xiquan Publishing House**, 1992)

CUPRINS

La Editura Macarie au apărut:

- „Interviuri cu Florentin Smarandache
  (Veronica Balaj și Mihail I. Vlad)" - 1998

De același autor:

- „Exist împotriva mea!" - versuri, 1994
- „Emigrant la infinit - versuri americane" - versuri, 1996

Colecția
DIASPORA ROMÂNEASCĂ

ISBN 973-9372-64-3